

Adroddiad Asesiad Effaith Integredig – Cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw

Asesiad Effaith Integredig Cyngor Sir Caerfyrddin

MANYLION Y CYNNIG			
Gwasanaeth ac Adran:	Wedi'i gwblhau gan	Dyddiad yr asesiad cychwynnol:	Ebrill 2026
Addysg a Hamdden	CSCA	Rhif fersiwn:	1
		Dyddiad Diwygio:	
Beth yw'r cynnig i'w asesu?	Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cynnig gwneud newid rheoledig i'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw. Mae'r cynnig fel a ganlyn: • Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin i Flwyddyn 2) yn dod yn Brif Iaith - Cymraeg (Categori 3) ar gyfer pob disgybl. • O Flwyddyn 3 ymlaen, byddai rhieni'n gallu dewis un o ddau lwybr: ○ Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3), neu ○ Dwy Iaith (Categori 2). • Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno'n raddol, bob blwyddyn, gan ddechrau gyda Meithrin ym mis Medi 2027. • Byddai disgyblion sydd ar y gofrestr ar hyn o bryd yn parhau â'u haddysg heb darfu, gan y byddai newidiadau yn berthnasol i grwpiau blwyddyn newydd yn unig wrth iddynt fynd i mewn i'r ysgol. • Ni fyddai unrhyw newid i'r ddarpariaeth iaith a ddarperir gan y canolfannau arbenigol sydd wedi'u lleoli yn yr ysgol.		

Pwy fydd y cynnig hwn yn effeithio'n uniongyrchol?	• Disgyblion y dyfodol yn Ysgol Bro Banw • Rhieni a Gwarcheidwaid yn Ysgol Bro Banw • Staff Ysgol Bro Banw • Llywodraethwyr yn Ysgol Bro Banw • Cymuned leol Rhydaman
Sut roedd adborth ymgynghori anffurfiol yn llywio'r asesiad hwn	• Mae ymgysylltu ag arweinwyr ysgolion a'r Corff Llywodraethu wedi llywio datblygiad y cynnig a'r Asesiad Effaith Integredig hwn. Rhoddodd y trafodaethau hyn fewnwelediad i ystyriaethau ymarferol, gan gynnwys dilyniant dysgwyr, parodrwydd y gweithlu, cyfathrebu rhieni, a'r angen i gynnal sefydlogrwydd i ddisgyblion sydd eisoes ar y gofrestr. • Mae adborth gan y rhanddeiliaid hyn wedi dylanwadu'n uniongyrchol ar elfennau allweddol y cynnig, gan gynnwys y dull gweithredu fesul cam, cadw llwybrau iaith o Flwyddyn 3 ymlaen, a'r pwyslais ar gyfathrebu clir a chefnogaeth wedi'i dargedu i ddysgwyr a theuluoedd. • Mae'r cyfraniadau hyn hefyd wedi llywio nodi effeithiau, risgiau a mesurau lliniaru posibl o fewn yr asesiad hwn, gan gryfhau ei gadarnhad a sicrhau ei fod yn adlewyrchu safbwyntiau gweithredol, addysgol a chymunedol.

DEDDF LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL (CYMRU) PUM FFORDD O WEITHIO <i>(a elwir hefyd yn egwyddor datblygu cynaliadwy. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried sut mae unrhyw gynnig yn gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru gan ddefnyddio'r pum ffordd o weithio fel llinell sylfaen)</i>		
Yr egwyddor datblygu cynaliadwy yw: '... rhaid i'r corff cyhoeddus weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb gyfaddawdu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.'		
Nid yw'r asesiad yn tybio absenoldeb effaith. Lle nad oes unrhyw effaith andwyol sylweddol wedi'i nodi, mae hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar y cam hwn ac yn adlewyrchu ystyriaeth o risgiau posibl, mesurau lliniaru, a threfniadau monitro parhaus.		
Ffyrdd o Weithio	Sut mae'r cynnig yn dangos ei fod wedi ystyried hyn?	Pa dystiolaeth sydd wedi'i defnyddio i gefnogi'r farn hon?
Tymor hir Cydbwyso angen tymor byr gyda'r tymor hir a chynllunio ar gyfer y dyfodol	Mae'r cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw yn dangos dull hirdymor cryf drwy gynllunio gwelliant cynaliadwy i addysg cyfrwng Cymraeg tra'n cydbwyso anghenion dysgwyr presennol, teuluoedd a staff yn ofalus. Mae'r cynnig yn canolbwyntio ar newid cynyddol, graddol, yn hytrach na gwneud penderfyniadau tymor byr neu adweithiol, gan sicrhau bod sefydlogrwydd addysgol uniongyrchol yn cael ei gynnal wrth gynllunio ar gyfer canlyniadau gwell ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Mae cyflwyno mwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn raddol, gan ddechrau gyda'r cyfnod Dysgu Sylfaen (Meithrin–Blwyddyn 2), yn adlewyrchu cynllunio hirdymor trwy: - Sefydlu sylfeini ieithyddol cynnar sy'n cefnogi canlyniadau Cymraeg cryfach trwy gydol addysg statudol - Osgoi newidiadau aflonyddgar i ddisgyblion sydd eisoes ar y gofrestr - Caniatáu amser ar gyfer datblygu'r gweithlu, cynllunio'r cwricwlwm, ac aliniad adnoddau	Mae'r asesiad hirdymor yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: - Yn nodi cynnig graddol, blaengar wedi'i gynllunio i ddiogelu dysgwyr presennol wrth wella canlyniadau ar gyfer carfanau yn y dyfodol - Dangos ystyriaeth o safonau addysgol hirdymor, lles disgyblion, a sefydlogrwydd cymunedol Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sy'n nodi: - Manteision hirdymor addysg Gymraeg gynnar - Risgiau sy'n gysylltiedig â dulliau oedi neu fyrdymor o gynllunio iaith

	Mae'r dull hwn yn cyd-fynd â Strategaeth Rhaglen Moderneiddio Addysg Sir Gaerfyrddin, sy'n pwysleisio pwysigrwydd creu rhwydwaith addysg cynaliadwy, o ansawdd uchel sy'n gallu diwallu anghenion dysgwyr presennol ac anghenion y dyfodol. Mae'r cynnig yn moderneiddio darpariaeth addysgol yn hytrach na seilwaith ffisegol, gan gefnogi cynaliadwyedd hirdymor heb ansefydlogi cymunedau lleol na'r rhwydwaith ysgolion. Mae'r cynnig hefyd yn cyfrannu'n uniongyrchol at yr uchelgais genedlaethol hirdymor a nodir yn Cymraeg 2050, sy'n ceisio cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg a'r defnydd dyddiol o'r iaith. Drwy gryfhau addysg cyfrwng Cymraeg yn gynnar, mae'r cynnig yn cefnogi lles ieithyddol, diwylliannol ac economaidd hirdymor, gan gydnabod addysg fel y prif fecanwaith y gall y Gymraeg ffynnu dros amser. Yn ogystal, mae'r cynnig yn rhagweld ac yn cyd-fynd â Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sy'n sefydlu fframwaith statudol hirdymor ar gyfer addysg Gymraeg. Mae'r cynnig yn defnyddio categorïau iaith cydnabyddedig a'i ffocws ar gynnydd tuag at annibyniaeth ieithyddol yn sicrhau bod yr ysgol mewn sefyllfa i fodloni disgwyliadau statudol yn y dyfodol wrth i'r Ddeddf gael ei gweithredu. Trwy gadw dewis rhieni o Flwyddyn 3 trwy lwybrau iaith ac ymgorffori mesurau lliniaru, mae'r cynnig yn cydbwyso-sicrwydd a sicrwydd tymor byr gyda-gwella system hirdymor, gan gyflawni'r egwyddor datblygu cynaliadwy.	○ Pwysigrwydd cynaliadwyedd a dilyniant yn y ddarpariaeth Gymraeg <u>Strategaeth Rhaglen Moderneiddio Addysg (ASE) Sir Gaerfyrddin</u>, sydd: ○ Pwysleisio cynllunio hirdymor, cynaliadwyedd a gwytnwch o fewn y system ysgol ○ Yn cadarnhau bod moderneiddio yn cynnwys cynllunio'r cwricwlwm a'r ddarpariaeth, nid adeiladau neu ad-drefnu yn unig <u>Cymraeg 2050</u>, sy'n darparu: ○ Gweledigaeth genedlaethol hirdymor ar gyfer twf a defnydd o'r Gymraeg ○ Cydnabyddiaeth glir o addysg fel y prif sbardun ar gyfer cyflawni cynaliadwyedd ieithyddol <u>Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025</u>, sydd: ○ Sefydlu fframwaith statudol sy'n canolbwyntio ar y dyfodol ar gyfer addysg Gymraeg
--	--	---

		- o Alinio uchelgais genedlaethol â chynllunio Awdurdod Lleol a chyflawni ar lefel ysgol <u>Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026</u>, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gynigion i: - o Dangos cynaliadwyedd, cymesuredd, a budd hirdymor - o Cydbwyso effeithiau uniongyrchol â chanlyniadau addysgol a lles yn y dyfodol Mae'r dystiolaeth hon yn dangos bod y cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw yn strategol, yn canolbwyntio ar y dyfodol ac yn gynaliadwy, gan fodloni gofynion hirdymor Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a disgwyliadau Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026.
Atal Atal problemau sy'n digwydd neu'n gwaethgu	Mae'r cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw yn dangos dull ataliol cryf drwy fynd i'r afael â risgiau a nodwyd i ddilyniant y Gymraeg a chanlyniadau addysgol ar y cam priodol cynharaf, a thrwy hynny leihau'r tebygolrwydd y bydd y materion hyn yn gwaethgu dros amser. Drwy gryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn ystod y cyfnod Dysgu Sylfaen, mae'r cynnig yn ymateb yn uniongyrchol i flaenoriaethau ataliol a nodir yng Nghynllun	Mae'r asesiad ataliol yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol a gynhwysir yn y ddogfennaeth Bro Banw: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd:

	Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin, sy'n cydnabod bod darpariaeth blynyddoedd cynnar yn hanfodol i: • Adeiladu sylfeini ieithyddol diogel • Atal cynnydd anwastad mewn sgiliau Cymraeg • Osgoi'r angen am ymyrraeth adferol neu ddwys yn ddiweddarach Mae'r cynnig yn atal heriau tymor hwy drwy: • Cyflwyno trochi cyfrwng Cymraeg yn gynnar, gan leihau'r risg y bydd dysgwyr yn diffyg hyder neu rhuglder yng Nghyfnod Allweddol 2 • Cefnogi dilyniant parhaus i lwybrau Cymraeg cydnabyddedig, fel sy'n ofynnol gan bolisi cenedlaethol • Alinio darpariaeth ar lefel ysgol â thargedau CSCA ledled y sir, lleihau'r risg o ddiffyg alinio rhwng ysgolion a chynllunio strategol yn y dyfodol Mae natur raddol y cynnig yn atal effeithiau andwyol ymhellach trwy: • Osgoi newid iaith sydyn ar gyfer disgyblion sydd eisoes ar y gofrestr • Cadw llwybrau dwy iaith o Flwyddyn 3, atal ymddieithrio rhieni neu ddysgwyr • Caniatáu amser i uwchsgilio'r gweithlu a chynllunio'r cwricwlwm, lleihau'r pwysau ar gapasiti staff Mae'r dull ataliol hwn yn gyson â'r Strategaeth Rhaglen Moderneiddio Addysg (MEP), sy'n pwysleisio ymyrraeth gynnar, gymesur i osgoi pwysau ar safonau, cynaliadwyedd a lles dysgwyr yn y dyfodol.	○ Yn nodi'r pwysau presennol a'r dyfodol ar ddilyniant yn y Gymraeg ○ Esbonio'r rhesymeg dros drochi yn y Gymraeg fel strategaeth ataliol ○ Yn nodi dull graddol a gynlluniwyd i leihau'r risg ac osgoi tarfu ○ Yn nodi mesurau lliniaru i osgoi tarfu ar ddysgwyr presennol Asesiad Effaith y Gymraeg, sy'n dod i'r casgliad: ○ Mae dod i gysylltiad cynnar â'r Gymraeg yn cael effaith ataliol ar fylchau cyrhaeddiad diweddarach ○ Mae ymyrraeth oedi neu rannol yn cynyddu'r risg o ganlyniadau hirdymor gwannach ○ Mae cyflwyno wedi'i gynllunio, fesul cam yn leihau'r risg o effeithiau andwyol ar deuluoedd a staff <u>Cyd-destun Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSCA)</u> y cyfeirir ato yn y dogfennau, sy'n pwysleisio:
--	---	---

	O safbwynt cenedlaethol, mae'r cynnig yn cefnogi uchelgeisiau ataliol Cymraeg 2050, sy'n nodi addysg, yn enwedig yn y camau cynnar, fel y dull mwyaf effeithiol o atal dirywiad hirdymor yn y defnydd o'r Gymraeg. Yn ogystal, drwy alinio'r ddarpariaeth â'r categorïau iaith statudol a'r disgwyliadau dilyniant a gyflwynwyd o dan Ddeddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, mae'r cynnig yn atal y risg o ddiffyg cydymffurfio neu gamau cywiro aflonyddgar yn y dyfodol wrth i'r fframwaith newydd gael ei weithredu ledled Cymru. Ar y cyfan, mae'r cynnig yn ataliol trwy ddyluniad, gan ymateb yn gynnar i risgiau a nodwyd er mwyn sicrhau canlyniadau addysgol, ieithyddol a lles cynaliadwy i ddysgwyr.	○ Atal dirywiad yn y defnydd o'r Gymraeg drwy addysg gynnar ○ Y risgiau hirdymor o beidio â chynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gynigion ddangos: ○ Ymateb cynnar a chymesur i anghenion addysgol a nodwyd ○ Lliniaru clir i atal effeithiau negyddol ar les a safonau Mae'r dystiolaeth hon yn dangos bod y cynnig wedi'i gynllunio i atal problemau yn hytrach nag ymateb iddynt, gan sicrhau canlyniadau mwy cynaliadwy i ddysgwyr, yr ysgol a'r gymuned ehangach.
Integreiddio Cydnabod perthnasoedd a rhyng-ddibyniaeth â nodau ac amcanion llesiant eraill meysydd gwasanaeth a phartneriaid eraill.	Mae'r cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw yn dangos dull integredig cryf drwy alinio newid ar lefel ysgol â deddfwriaeth genedlaethol, strategaethau Awdurdod Lleol, ac amcanion llesiant ehangach y Cyngor, gan sicrhau ei fod yn cyfrannu at ganlyniadau lluosog ac nad yw'n gweithredu ar ei ben ei hun. Ar lefel awdurdod lleol, mae'r cynnig wedi'i gysylltu'n annatod â Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg	Mae'r asesiad integredig hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sy'n dangos: ○ Aliniad ag amcanion addysg, llesiant a chymunedol ehangach

	(CSCA) Sir Gaerfyrddin, sy'n nodi fframwaith hirdymor ledled y sir ar gyfer cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a gwella cynnydd mewn cymhwysedd yn y Gymraeg. Mae'r cynnig yn cyfrannu'n uniongyrchol at flaenoriaethau CSCA trwy: • Ehangu addysg cyfrwng Cymraeg o'r blynyddoedd cynnar, cefnogi dilyniant ieithyddol parhaus • Defnyddio llwybrau iaith cydnabyddedig sy'n cryfhau pontio trwy gyfnodau statudol • Sicrhau bod darpariaeth ar lefel ysgol yn cefnogi cynllunio ledled y sir yn hytrach na chreu darpariaeth ynysig Mae'r cynnig hefyd yn cyd-fynd â Strategaeth Rhaglen Moderneiddio Addysg Sir Gaerfyrddin, sy'n cydnabod bod moderneiddio yn ymestyn y tu hwnt i seilwaith ffisegol i gynnwys cwricwlwm, darpariaeth iaith, safonau a lles dysgwyr. Drwy wella'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg heb newid ystâd yr ysgol neu ansefydlogi darpariaeth leol, mae'r cynnig yn cefnogi amcanion y strategaeth o gynaliadwyedd, cymesuredd ac effeithiolrwydd addysgol hirdymor. Ar lefel genedlaethol, mae'r cynnig wedi'i integreiddio â Cymraeg 2050, sy'n rhoi addysg wrth ganolog i gyflawni miliwn o siaradwyr Cymraeg a chynyddu'r defnydd dyddiol o'r Gymraeg. Mae cryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn Ysgol Bro Banw yn cyfrannu at les diwylliannol, cymdeithasol ac economaidd, gan gefnogi'r nod lles cenedlaethol o Gymru o ddiwylliant bywiog a chymraeg ffyniannus.	○ Dull cymesur sy'n moderneiddio'r ddarpariaeth heb ansefydlogi'r rhwydwaith ysgolion lleol ○ Ystyried effeithiau ar ddysgwyr, teuluoedd, staff, a'r gymuned ehangach Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA), sydd: ○ Yn darparu'r fframwaith sirol ar gyfer twf a dilyniant cyfrwng Cymraeg ○ Pwysleisio integreiddio rhwng darpariaeth blynyddoedd cynnar, darpariaeth ysgolion, a chanlyniadau iaith hirdymor Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sy'n nodi: ○ Cysylltiadau clir rhwng addysg cyfrwng Cymraeg, lles diwylliannol, a chanlyniadau cymdeithasol hirdymor ○ Pwysigrwydd darpariaeth blynyddoedd cynnar o fewn cynllunio iaith ehangach
--	---	---

	Mae'r cynnig hefyd yn adlewyrchu'r fframwaith statudol a gyflwynwyd gan Ddeddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sy'n cysylltu: • Uchelgeisiau cenedlaethol y Gymraeg • CSCAau Awdurdod Lleol • Darparu addysg Gymraeg ar lefel ysgol Trwy alinio â chategoriâu iaith statudol a disgwyliadau dilyniant, mae'r cynnig yn sicrhau cydlyniant rhwng polisi cenedlaethol, cynllunio lleol, a chyflenwi ysgolion, gan leihau'r risg o ddarnio neu anghysondeb. Yn nhermau llesiant ehangach, mae'r cynnig yn cydnabod rhyng-ddibyniaeth â: • Lles plant a phobl ifanc, diogelu sefydlogrwydd i ddysgwyr presennol wrth wella canlyniadau ar gyfer carfanau yn y dyfodol • Amcanion cynhwysiant a chydreddoldeb, cynnal darpariaeth brif ffrwd a dewis rhieni • Amcanion economaidd-gymdeithasol, gan gydnabod y cysylltiad hirdymor rhwng sgiliau dwyieithog, cyflogadwyedd, a gwytnwch cymunedol • Cynllunio'r gweithlu ar draws gwasanaethau Addysg a'r Gymraeg, gan sicrhau bod staffio, dysgu proffesiynol, a datblygu cwricwlwm yn cael eu cynllunio ar y cyd Trwy'r dull cydgysylltiedig hwn, mae'r cynnig yn cyfrannu ar yr un pryd at welliant addysgol, cynaliadwyedd ieithyddol, lles diwylliannol, a gwytnwch cymunedol, gan ddangos integreiddio clir ar draws meysydd gwasanaeth a phartneriaid.	Strategaeth Rhaglen Moderneiddio Addysg Sir Gaerfyrddin, sy'n cadarnhau: ◦ Integreiddio penderfyniadau trefniadaeth ysgolion ag amcanion datblygu'r cwricwlwm, cynllunio iaith Gymraeg, a llesiant ◦ Mae'r moderneiddio hwnnw'n cynnwys cynaliadwyedd addysgol, nid adeiladau neu ad-drefnu yn unig Cymraeg 2050 a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sydd gyda'i gilydd yn darparu: ◦ Y fframwaith strategol a statudol cenedlaethol ar gyfer cynyddu siaradwyr Cymraeg ◦ Cysylltiad cydlynol rhwng uchelgais genedlaethol, cynllunio Awdurdod Lleol, a chyflawni ar lefel ysgol Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gynigion i: ◦ Bod yn cyd-fynd â strategaethau a dyletswyddau deddfwriaethol ehangach
--	--	---

		○ Dangos sut mae penderfyniadau sefydliad ysgolion yn cyfrannu at ganlyniadau lles ehangach Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn dangos bod y cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw wedi'i integreiddio'n llawn o fewn fframweithiau polisi cenedlaethol, rhanbarthol a lleol, gan fodloni gofynion integreiddio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a disgwyliadau Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026.
Cydweithio Wedi'i gyflawni trwy weithio gyda phartneriaid mewnol ac allanol eraill (sector cyhoeddus, preifat neu wirfoddol) i ddod o hyd i atebion cynaliadwy a rennir	Mae'r cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw wedi'i ddatblygu a'i symud ymlaen drwy gydweithio ar draws gwasanaethau mewnol y Cyngor a phartneriaid allanol, gan sicrhau bod yr ateb yn gynaliadwy, yn gymesur, ac yn cael ei lywio gan ystod o safbwyntiau proffesiynol a chymunedol. Mae cydweithio mewnol wedi digwydd ar draws y canlynol: • Gwasanaethau Addysg a Hamdden, gan gynnwys trefniadaeth ysgolion, gwella ysgolion, cynhwysiant, a thimau blynyddoedd cynnar • Timau cynllunio'r Gymraeg a CSCA, gan sicrhau aliniad rhwng newid ar lefel ysgol ac amcanion iaith ledled y sir • Swyddogaethau polisi corfforaethol a llesiant, gan sicrhau bod y cynnig yn cefnogi dyletswyddau	Mae'r asesiad cydweithredol yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: ○ Dangos ymgysylltiad ffurfiol â rhieni, gwarcheidwaid, staff, disgyblion, llywodraethwyr, a rhanddeiliaid eraill ○ Yn nodi sut y bydd adborth a materion a godir yn cael eu hystyried fel rhan o ddatblygiad y cynnig ○ Adlewyrchu gofynion ymgynghori statudol o dan y

	llesiant ehangach y Cyngor, cydraddoldeb a datblygu cynaliadwy Mae'r cydweithrediad mewnol hwn yn adlewyrchu egwyddorion y Strategaeth Moderneiddio Rhaglen Addysg (MEP), sy'n pwysleisio gweithio ar y cyd, atebolrwydd a rennir, ac integreiddio trefniadaeth ysgolion â datblygu cwricwlwm, lles dysgwyr a chynaliadwyedd cymunedol. Mae'r cynnig hefyd yn cael ei lywio gan gydweithredu â rhanddeiliaid allanol, gan gynnwys: • Arweinyddiaeth ysgolion, staff, a chorff llywodraethu, y mae eu mewnbwn proffesiynol wedi siapio camu, modelau cyflawni, ac ystyriaethau gweithlu • Rhieni, gwarcheidwaid, disgyblion a'r gymuned ehangach, drwy'r broses ymgynghori statudol, gan sicrhau tryloywder a gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth • Fframweithiau polisi Llywodraeth Cymru, gan gynnwys Cymraeg 2050 a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sy'n sicrhau bod darpariaeth lleol yn cefnogi amcanion cenedlaethol ar gyfer addysg Gymraeg Yn unol â Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, mae'r cynnig yn cyfrannu at continwwm cynllunio cydweithredol sy'n cysylltu: • Polisi cenedlaethol a chanllawiau statudol • Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn AddysgAwdurdod Lleol • Darparu addysg Gymraeg ar lefel ysgol	Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026 Asesiad Effaith y Gymraeg, sy'n dangos: ◦ Aliniad rhwng cynigion ar lefel ysgol a chynllunio iaith Gymraeg ehangach ◦ Mewnbwn gan arbenigwyr polisi ac addysg y Gymraeg Strategaeth Rhaglen Moderneiddio Addysg Sir Gaerfyrddin, sy'n cadarnhau: ◦ Mae'r newid sefydliad cynaliadwy hwnnw'n dibynnu ar gydweithredu rhwng gwasanaethau addysg, ysgolion, cymunedau, a phartneriaid ◦ Pwysigrwydd atebion a rennir sy'n cydbwyso ansawdd addysgol, lles, a chynaliadwyedd hirdymor Cymraeg 2050 a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sydd gyda'i gilydd: ◦ Pwysleisio cydweithio rhwng Llywodraeth Cymru, Awdurdod Lleol, ysgolion, a'r gweithlu addysg ehangach fel un
--	--	---

	Mae hyn yn sicrhau nad yw'r cynnig yn fenter ysgol ynysig, ond yn rhan o ymateb system-eang a rennir i wella canlyniadau'r Gymraeg. Mae'r dull cydweithredol yn galluogi rhannu perchnogaeth newid, yn lleihau risg, ac yn cefnogi gweithrediad cyson dros amser, gan fodloni disgwyliad y Cod Trefniadaeth Ysgolion bod cynigion yn cael eu datblygu yn dryloyw ac mewn partneriaeth.	hanfodol i gyflawni nodau cenedlaethol y Gymraeg ○ Gofyn am gynllunio a chyflawni ar y cyd ar draws lefelau polisi i adeiladu system addysg gynaliadwy cyfrwng Cymraeg Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ○ Tystiolaeth o ymgynghori ac ymgysylltu ○ Dangos yn glir bod cynigion wedi'u llunio trwy weithio mewn partneriaeth briodol Mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw wedi'i ddatblygu drwy gydweithredu effeithiol, gan gefnogi atebion cynaliadwy a rennir sy'n cyfrannu at les addysgol ac ieithyddol hirdymor.
Cyfranogiad Cynnwys y rhai sydd â diddordeb a cheisio eu barn mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt	Mae'r cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw yn dangos yr egwyddor cyfranogiad drwy sicrhau bod y rhai yr effeithir arnynt fwyaf gan y newid wedi cael cyfleoedd priodol i ddeall y cynnig, mynegi eu barn, a dylanwadu ar y broses o benderfyniadau, yn unol â gofynion statudol ac arfer gorau. Mae cyfranogiad wedi bod yn ganolog i ddatblygiad y cynnig drwy broses ymgynghori statudol ffurfiol, a gynhaliwyd yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026. Roedd	Mae'r asesiad cyfranogiad yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sy'n dangos: ○ Bod ymgynghoreion statudol, rhieni, gwarcheidwaid, staff, disgyblion, llywodraethwyr, a'r gymuned ehangach yn cael eu

	hyn yn sicrhau bod rhieni, gwarcheidwaid, staff, llywodraethwyr, a'r gymuned ehangach yn cael eu darparu â: • Gwybodaeth glir am y cynnig a'i resymeg • Esboniad o'r effeithiau posibl, gan gynnwys ar ddarpariaeth iaith a dilyniant disgyblion • Cyfleoedd i ymateb, gwneud sylwadau a chodi pryderon Mae'r broses ymgynghori yn adlewyrchu'r egwyddor bod pobl yn fwy tebygol o gefnogi newid cynaliadwy pan fyddant yn cael eu hysbysu a'u gwrando'n briodol, yn enwedig pan fo cynigion yn ymwneud ag addysg, hunaniaeth ac iaith dysgwyr. Yn ogystal ag ymgynghori statudol, mae cyfranogiad wedi cynnwys: • Ymgysylltu ag arweinyddiaeth ysgol a'r corff llywodraethu, gan sicrhau bod safbwyntiau proffesiynol a chymunedol yn llywio'r cynnig • Ystyried dewis rhieni a phrofiad disgyblion, a adlewyrchir yn y gweithredu fesul cam ac argaeledd parhaus llwybrau iaith o Flwyddyn 3 ymlaen • Cydnabyddiaeth o rôl ysgolion a theuluoedd wrth gefnogi datblygiad y Gymraeg, yn gyson â phwyslais Cymraeg 2050 ar berchnogaeth o'r iaith Mae'r cynnig hefyd yn adlewyrchu egwyddor Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025 y dylai cynllunio ieithyddol fod yn dryloyw, yn gyfranogol ac yn cael ei gyfathrebu'n glir, gan sicrhau bod rhieni a chymunedau'n	gwahodd yn ffurfiol i gymryd rhan ○ Darparwyd y wybodaeth honno mewn modd hygyrch a thryloyw ○ Bod ymatebion a materion a godwyd wedi'u cofnodi a'u hystyried fel rhan o'r broses benderfynu Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: ○ Adlewyrchu ystyried cyddestun ieithyddol cymunedol a safbwyntiau rhieni ○ Yn cefnogi'r egwyddor y dylid datblygu newidiadau i bolisi iaith gyda chymunedau Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ○ Ymgynghori ystyrion ac ymgysylltu â'r rhai yr effeithir arnynt ○ Tystiolaeth glir bod barn wedi'i geisio a'u hystyried cyn gwneud penderfyniadau Cymraeg 2050 a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sydd gyda'i gilydd yn atgyfnerthu:
--	--	--

	deall sut mae addysg Gymraeg yn cael ei gyflwyno a pham mae newidiadau yn cael eu cynnig. Trwy ymgorffori cyfranogiad trwy gydol y broses, mae'r cynnig yn parchu cyd-destun lleol, yn adeiladu ymddiriedaeth, ac yn cefnogi gwneud penderfyniadau gwybodus, gan gyfrannu at gynaliadwyedd addysgol a chymunedol hirdymor.	○ Pwysigrwydd cynnwys teuluoedd, ysgolion a chymunedau mewn cynllunio iaith Gymraeg ○ Y disgwyliad bod penderfyniadau iaith sy'n gysylltiedig ag addysg yn dryloyw, yn gyfranogol, ac yn ymatebol i amgylchiadau lleol Mae'r dystiolaeth hon yn dangos bod y cynnig ar gyfer Ysgol Bro Banw wedi'i ddatblygu drwy gyfranogiad gweithredol y rhai sydd â buddiant cyfreithlon, gan fodloni gofynion cyfranogiad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a disgwyliadau Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026.
--	--	--

Pa gamau y gellir eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu gefnogi unrhyw effeithiau cadarnhaol?

Mae mesurau lliniaru wedi'u blaenoriaethu i ganolbwyntio ar feysydd sydd â'r effaith a'r risg fwyaf posibl. Bydd y cyfrifoldeb am gyflawni yn cael ei rannu rhwng yr Awdurdod Lleol a'r ysgol, gyda chynnydd yn cael ei fonitro trwy ddangosyddion diffiniedig i sicrhau bod mesurau'n effeithiol ac yn gymesur.

Bydd effeithiolrwydd y mesurau lliniaru hyn yn cael eu hadolygu'n rheolaidd, a gwneir addasiadau lle bo angen i ymateb i faterion sy'n dod i'r amlwg neu effeithiau anfwriadol.

Bydd mesurau lliniaru yn cael eu monitro trwy drefniadau llywodraethu ac adrodd sefydledig y Cyngor i sicrhau cyflawni, effeithiolrwydd a chydymffurfiaeth barhaus â dyletswyddau statudol.

1. Tymor hir	• Blaenoriaeth uchel: Gweithredu'r cynnig drwy amserlen raddol wedi'i diffinio'n glir, gan ddechrau gyda Dysgu Sylfaen, i ddiogelu dysgwyr presennol wrth sicrhau gwelliant hirdymor mewn canlyniadau Cymraeg. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Pontio llyfn heb fawr o darfu ar ddisgyblion presennol a chynyddu cyfranogiad mewn llwybrau cyfrwng Cymraeg dros amser. • Blaenoriaeth uchel: Monitro dilynant a lles dysgwyr dros amser, yn enwedig mewn pwyntiau pontio allweddol (Meithrin-Derbyn, Blwyddyn 2–Blwyddyn 3), er mwyn sicrhau parhad addysgol hirdymor. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dangosyddion dilynant, presenoldeb a llesiant disgyblion sefydlog neu well ar y camau pontio. • Blaenoriaeth uchel: Alinio cynlluniau cyflawni ar lefel ysgol â cherrig milltir CSCA Sir Gaerfyrddin a gofynion sy'n dod i'r amlwg o dan Ddeddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, gan sicrhau bod yr ysgol yn parhau i fod yn ddiogel i'r dyfodol rhag newid statudol. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Aliniad dangosadwy â thargedau CSCA a chydymffurfiaeth â gofynion deddfwriaethol. • Blaenoriaeth ganolog: Buddsoddi mewn dysgu proffesiynol parhaus i staff i gynnal capasiti cyfrwng Cymraeg dros y tymor hir, gan leihau dibyniaeth ar atebion tymor byr. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth arweinyddiaeth ysgolion) <i>Mesur llwyddiant:</i> Mwy o hyder a chymhwysedd staff wrth ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg, a
---------------------	---

	ddangosir drwy dderbyn hyfforddiant a hunanwerthuso ysgolion. • Parhaus: Cadw'r ddarpariaeth iaith dan adolygiad cyfnodol, gan alluogi addasiad mewn ymateb i newid demograffig, anghenion dysgwyr neu alw. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Cylchoedd adolygu rheolaidd wedi'u cwblhau, gyda thystiolaeth o addasiadau ymatebol lle bo angen.
2. Atal	• Blaenoriaeth uchel: Cryfhau cymorth trochi Cymraeg y blynyddoedd cynnar, gan gynnwys modelu iaith gyson ac adnoddau priodol, i atal bylchau diweddarach mewn hyder neu rhuglder. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol (gyda chefnogaeth gwasanaethau cynghori Awdurdod Lleol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Gwell hyder a dilynant dysgwyr yn y defnydd o'r Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar ac yng Nghyfnod Allweddol 2, a dystiolwyd drwy asesu ac arsylwi. • Blaenoriaeth uchel: Darparu cymorth wedi'i dargedu i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) i sicrhau nad yw newid iaith yn gwaethgu'r rhwystrau presennol. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, mewn partneriaeth â gwasanaethau ADY Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae dysgwyr ag ADY yn dangos cynnydd ac ymgysylltiad priodol, gyda chefnogaeth systemau monitro ysgolion. • Blaenoriaeth uchel: Darparu cyfathrebu cynnar a chlir gyda rhieni, gan gynnwys canllawiau ar sut mae plant yn cael eu cefnogi'n ieithyddol, er mwyn atal camddealltwriaeth neu wrthwynebiad. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol, gyda chefnogaeth gan yr ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Ymgysylltiad ac adborth rhieni cadarnhaol, a llai o bryderon neu gamddealltwriaeth wrth weithredu. • Blaenoriaeth ganolig: Defnyddio hunanwerthuso ysgol rheolaidd a monitro iaith Gymraeg i nodi materion sy'n dod i'r amlwg yn gynnar ac ymyrryd cyn i broblemau waethgu. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Nodi materion yn amserol, gyda thystiolaeth o ymyriadau ymatebol a gwelliant parhaus trwy brosesau hunanwerthuso ysgolion.
3. Integreiddio	• Blaenoriaeth uchel: Sicrhau bod y cynnig wedi'i ymgorffori o fewn cynllunio ehangach y Cyngor, yn enwedig y Rhaglen Moderneiddio Addysg, cyflwyno CSCA, strategaethau cynhwysiant, ac amcanion llesiant.

Cyfrifoldeb arweiniol: Awdurdod Lleol

Mesur llwyddiant: Aliniad amlwg â strategaethau'r Cyngor, gyda'r cynnig yn cael ei adlewyrchu mewn cynlluniau perthnasol a fframweithiau adrodd.

- **Blaenoriaeth uchel:** Alinio cynlluniau cyflawni Cymraeg ar lefel ysgol â chymau gweithredu CSCA Awdurdod Lleol, gan osgoi darpariaeth ynysig neu anghyson.

Cyfrifoldeb arweiniol: Ysgol, mewn partneriaeth â'r Awdurdod Lleol

Mesur llwyddiant: Cysondeb rhwng targedau cyflwyno ysgolion a'r CSCA, gyda thystiolaeth o lwybrau cynllunio a dilyniant cydgysylltiedig.

- **Blaenoriaeth ganolig:** Cydlynio gweithredu gyda gwasanaethau blynyddoedd cynnar, cynhwysiant a gwella ysgolion, gan sicrhau bod ystyriaethau addysgol, ieithyddol a lles yn cael eu trin yn holistaidd.

Cyfrifoldeb arweiniol: Awdurdod Lleol ac ysgol

Mesur llwyddiant: Cynllunio a chyflwyno ar y cyd, a adlewyrchir mewn canlyniadau gwell i ddysgwyr a chefnogaeth gyson ar draws gwasanaethau.

- **Blaenoriaeth ganolig:** Mapio'r cynnig yn erbyn nodau llesiant Cymraeg 2050 i atgyfnerthu ei fanteision diwylliannol, cymdeithasol ac economaidd.

Cyfrifoldeb arweiniol: Awdurdod Lleol

Mesur llwyddiant: Aliniad clir â chanlyniadau Cymraeg 2050, gan gynnwys mwy o ddefnydd a chyfranogiad y Gymraeg.

- **Parhaus:** Cynnal goruchwyliaeth trwy fframweithiau llywodraethu ac adrodd sefydledig i sicrhau bod integreiddio yn parhau i fod yn effeithiol dros amser.

Cyfrifoldeb arweiniol: Corff Llywodraethu ac Awdurdod Lleol

Mesur llwyddiant: Monitro ac adrodd rheolaidd trwy strwythurau llywodraethu, gyda thystiolaeth o aliniad parhaus ac addasiadau ymatebol lle bo angen.

4. Cydweithredu	Blaenoriaeth uchel: Parhau i gydweithio agos rhwng gwasanaethau Addysg, y Gymraeg a chynhwysiant i gefnogi'r gweithrediad mewn modd cydgysylltiedig. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Cyflenwi cydgysylltiedig ar draws gwasanaethau, a amlygir trwy gynllunio ar y cyd, llai o ddyblygu, a chefnogaeth gyson i ysgolion a dysgwyr. Blaenoriaeth uchel: Gweithio gydag arweinyddiaeth ysgol a llywodraethwyr i oruchwylio ar y cyd gamu, staffio a datblygu cwricwlwm. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, mewn partneriaeth â'r Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Goruchwyliaeth llywodraethu effeithiol, gyda gwneud penderfyniadau clir, camau gweithredu llyfn, ac aliniad rhwng staffio a chyflawni'r cwricwlwm. Blaenoriaeth ganolig: Ymgysylltu â chyrrff cymorth cyfrwng Cymraeg, rhwydweithiau dysgu proffesiynol, a chanllawiau cenedlaethol i gryfhau'r gallu cyflawni. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Mwy o fynediad at arbenigedd allanol a chyfleoedd dysgu proffesiynol, a adlewyrchir mewn gwell darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Blaenoriaeth ganolig: Defnyddiwch strwythurau llywodraethu MEP a CSCA presennol i rannu dysgu, rheoli risg, a sicrhau cysondeb ar draws yr awdurdod. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Tystiolaeth o ddysgu a rennir a rheoli risg trwy brosesau llywodraethu, gyda dulliau cyson ar draws ysgolion. Parhaus: Cynnwys partneriaid lle bo'n briodol i gefnogi datblygiad y gweithlu ac addysgeg y Gymraeg. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Partneriaethau parhaus sy'n cyfrannu at hyder, gallu ac ansawdd addysgu cyfrwng Cymraeg y gweithlu.
5. Cyfranogiad	Blaenoriaeth uchel: Parhau i ymgysylltu â rhieni, gwarcheidwaid, disgyblion, staff, llywodraethwyr a'r gymuned ehangach y tu hwnt i'r cyfnod ymgynghori statudol, yn enwedig yn ystod y gweithrediad. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Ymgysylltu parhaus â rhanddeiliaid a amlygir trwy gyfraddau cyfranogiad, ymatebion adborth, a lefelau llai o bryder neu gamddealltwriaeth. Blaenoriaeth uchel: Darparu gwybodaeth glir, hygyrch am sut mae'r cynnig yn effeithio ar ddisgyblion ar wahanol gamau, gan gynnwys sicrwydd i deuluoedd.

Cyfrifoldeb arweiniol: Ysgol mewn partneriaeth ag Awdurdod Lleol

Mesur llwyddiant: Gwell dealltwriaeth a hyder rhieni, a ddangosir trwy lefelau adborth ac ymgysylltu.

- **Blaenoriaeth uchel:** Sicrhau bod adborth ymgynghori yn cael ei adlewyrchu'n weithredol mewn penderfyniadau gweithredu, megis graddio, dulliau cyfathrebu, a threfniadau cymorth.

Cyfrifoldeb arweiniol: Awdurdod lleol ac ysgol

Mesur llwyddiant: Tystiolaeth o adborth ymgynghori sy'n dylanwadu ar wneud penderfyniadau, gan gynnwys addasiadau dogfennol i gynlluniau gweithredu.

- **Blaenoriaeth ganolig:** Cynnwys staff a llywodraethwyr i adolygu cynnydd a mynd i'r afael â phryderon wrth iddynt godi.

Cyfrifoldeb arweiniol: Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol

Mesur llwyddiant: Trafodaethau adolygu rheolaidd a chofnodion llywodraethu sy'n dangos ystyriaeth weithredol a datrys materion.

- **Parhaus:** Cynnal mecanweithiau ar gyfer adborth parhaus, gan alluogi materion i gael eu nodi a'u datrys yn brydlon.

Cyfrifoldeb arweiniol: Awdurdod lleol ac ysgol

Mesur llwyddiant: Sianeli adborth effeithiol ar waith, gydag ymatebion amserol a thystiolaeth o welliant parhaus.

CYDRADDOLDEB (mae Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor roi "sylw dyledus" i'r angen i: ddileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithlon; hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng gwahanol grwpiau; a meithrin perthynas dda rhwng gwahanol grwpiau)

Nid yw'r asesiad yn tybio absenoldeb effaith. Lle nad oes unrhyw effaith andwyol sylweddol wedi'i nodi, mae hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar y cam hwn ac yn adlewyrchu ystyriaeth o risgiau posibl, mesurau lliniaru, a threfniadau monitro parhaus.

Nodweddion gwarchodedig	A yw'r cynnig yn effeithio ar unrhyw un o'r nodweddion gwarchodedig?	Pa dystiolaeth sydd wedi'i defnyddio i gefnogi'r farn hon?
Oedran	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, mewn perthynas ag oedran, yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael. Mae'r cynnig yn berthnasol i gamau penodol o addysg yn hytrach nag unigolion a ddiffinnir gan oedran fel nodwedd warchodedig, ac mae wedi'i gynllunio i fod yn briodol i ddatblygiad. Fodd bynnag, cydnabyddir y gall newidiadau i'r ddarpariaeth iaith effeithio ar ddysgwyr yn wahanol yn dibynnu ar eu cam dysgu, yn enwedig yn ystod pwyntiau pontio. Bydd hyn yn cael ei liniaru trwy weithredu fesul cam, gan sicrhau nad yw disgyblion sydd eisoes ar y gofrestr yn cael eu tarfu, a thrwy fonitro lles a dilyniant dysgwyr yn barhaus i sicrhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi. Mae cyflwyno mwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn raddol ac yn briodol i'w hoedran, gan ddechrau gyda disgyblion Dysgu Sylfaen (Blwyddyn Feithrin–Blwyddyn 2), gan sicrhau bod dulliau addysgu yn cyd-fynd ag arferion addysgegol cydnabyddedig ar gyfer dysgwyr blynyddoedd cynnar. Mae'r cynnig yn cadw llwybrau iaith o Flwyddyn 3 ymlaen,	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: - Yn nodi model gweithredu graddol sy'n dechrau yn Dysgu Sylfaen - Yn cadarnhau na fyddai'n ofynnol i ddisgyblion sydd eisoes ar y gofrestr newid cyfrwng iaith - Yn dangos ystyriaeth o les, parhad a dilyniant sy'n gysylltiedig ag oedran Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: - Yn nodi addysg blynyddoedd cynnar fel y cam mwyaf effeithiol ar gyfer trochi yn y Gymraeg - Cefnogi'r rhesymeg addysgol ar gyfer gweithredu sy'n briodol i oedran Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: - Cynigion i fod yn gymesur ac yn sensitif i anghenion dysgwyr ar wahanol gamau addysg - Ystyried lles a pharhad dysgwyr pan gynigir

	gan sicrhau parhad a sefydlogrwydd. Mae'r dull hwn yn diogelu lles a dilyniant dysgwyr ar draws grwpiau oedran ac yn cefnogi cyfle cyfartal ar gyfer carfanau presennol a dyfodol. Felly, mae'r cynnig yn hyrwyddo cydraddoldeb trwy: • Cefnogi dysgwyr iau i ddatblygu sylfeini ieithyddol cryf ar y cam datblygiadol mwyaf effeithiol • Diogelu disgyblion hŷn rhag newid aflonyddgar • Sicrhau bod gan bob grŵp oedran fynediad at addysg briodol, o ansawdd uchel Yn gyffredinol, ystyrir bod y cynnig yn gymesur ac yn gynhwysol, ac mae'n cael ei asesu fel un sy'n gyson ag ystyriaethau cydraddoldeb sy'n gysylltiedig ag oedran o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau anfwriadol yn codi dros amser. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	newid Deddf Cydraddoldeb 2010, sy'n caniatáu gwahaniaethu sy'n gysylltiedig ag oedran lle mae'n wrthrychol gyfiawnhau ac yn gymesur, yn enwedig mewn lleoliadau addysg Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn ystyried oedran fel nodwedd warchodedig, yn osgoi effaith wahaniaethol, ac yn cefnogi canlyniadau addysgol cadarnhaol ar draws grwpiau oedran.
Anabledd	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar lliniaru, ar ddysgwyr ag anableddau yn seiliedig ar y dystiolaeth gyfredol. Fodd bynnag, cydnabyddir y gallai newidiadau i'r ddarpariaeth iaith fod angen cymorth ychwanegol i rai dysgwyr. Bydd hyn yn cael ei ymdrin trwy brosesau ADY presennol, gan gynnwys Cynlluniau Datblygu	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: ○ Yn cadarnhau nad yw'r cynnig yn newid trefniadau derbyn cynhwysol yr ysgol ○ Yn nodi dull graddol sy'n caniatáu cynllunio a

	Unigol (IDPs) os yw'n briodol, a monitro parhaus i sicrhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi. Bydd disgyblion ag anableddau a/neu Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn parhau i gael eu haddysgu mewn lleoliad prif ffrwd cynhwysol, gyda mynediad at gymorth priodol, addasiadau a darpariaeth arbenigol yn ôl yr angen. Mae'r cynnig yn ymwneud â darpariaeth iaith ac nid yw'n newid trefniadau derbyn, cymhwysedd i gael cymorth, na mynediad at wasanaethau ysgol. Mae cyflwyno mwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, gan ddechrau yn Dysgu Sylfaen, yn caniatáu cynllunio a gwahaniaethu priodol, gan sicrhau bod dysgwyr ag anableddau yn cael eu cefnogi yn ôl eu hanghenion unigol. Mae'r fframweithiau cymorth presennol, gan gynnwys Cynlluniau Datblygu Unigol (IDPs), yn parhau i fod ar waith a byddant yn parhau i bennu'r iaith, y dull addysgu a'r adnoddau a ddefnyddir ar gyfer dysgwyr unigol. Mae'r cynnig hefyd yn cefnogi cyfle cyfartal trwy: • Sicrhau bod dysgwyr ag anableddau yn cael mynediad cyfartal i addysg cyfrwng Cymraeg, lle mae hyn yn briodol i'w hanghenion • Cynnal hyblygrwydd drwy lwybrau iaith o Flwyddyn 3 ymlaen • Cynnal dyletswydd y Cyngor i wneud addasiadau rhesymol a darparu cymorth ychwanegol lle bo angen	lliniaru i gefnogi pob dysgwr, gan gynnwys y rhai ag ADY neu anableddau ○ Yn pwysleisio parhad y gefnogaeth i ddisgyblion sydd eisoes ar y gofrestr Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: ○ Yn nodi y gellir darparu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn gynhwysol gyda gwahaniaethu a chefnogaeth briodol ○ Yn cadarnhau nad yw'r ddarpariaeth iaith yn atal addasiadau rhesymol i ddysgwyr unigol Deddf Cydraddoldeb 2010, sy'n gofyn am y canlynol: ○ Addasiadau rhesymol i'w gwneud ar gyfer dysgwyr anabl ○ Nad yw disgyblion anabl dan anfantais sylweddol o'i gymharu â chyfoedion nad ydynt yn anabl Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ○ Cynigion i ddangos cynhwysiant, lles dysgwyr, a pharhad cefnogaeth briodol ○ Ystyried effeithiau ar ddysgwyr sy'n agored i niwed a lliniaru unrhyw anfantais bosibl <u>Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Addysg (Cymru) 2018</u>, sy'n sail i: ○ Parhad IDPs statudol a chymorth wedi'i deilwra waeth beth fo'u cyfrwng iaith
--	---	---

	Yn gyffredinol, ystyrir bod y cynnig yn hyrwyddo arferion cynhwysol ac yn cael ei asesu fel un sy'n gyson â rhwymedigaethau'r Cyngor i osgoi gwahaniaethu a hyrwyddo cydraddoldeb i ddysgwyr anabl, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i anabledd fel nodwedd warchodedig, nid yw'n arwain at effaith wahaniaethol, ac yn cefnogi canlyniadau addysgol cynhwysol, teg.
Ailbennu rhywedd	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, mewn perthynas ag ailbennu rhyw. Nid yw'r cynnig yn cyflwyno newidiadau a fyddai'n effeithio ar ddiogelu, gofal bugeiliol, neu bolisiau cynhwysiant. Fodd bynnag, bydd yr effaith yn cael ei hadolygu i sicrhau bod pob dysgwr yn parhau i deimlo'n ddiogel, yn cael ei gefnogi a'i gynnwys, ac nad oes unrhyw ganlyniadau anfwriadol yn codi wrth weithredu. Mae'r newidiadau arfaethedig yn ymwneud â darpariaeth cyfrwng iaith yn yr ysgol yn unig ac nid ydynt yn newid trefniadau derbyn, polisiau ymddygiad, cymorth lles, gweithdrefnau diogelu, na mynediad at gyfleusterau. Bydd pob disgybl, gan gynnwys y rhai sy'n drawsryweddol neu'n amrywiol o ran rhywedd, yn parhau i gael eu haddysgu mewn amgylchedd ysgol cefnogol a chynhwysol, gyda pholisiau ac arferion sy'n hyrwyddo urddas, parch a chydraddoldeb.	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: - Yn cadarnhau bod y cynnig yn canolbwyntio'n unig ar ddarpariaeth iaith addysgol - Nid yw'n cynnig newidiadau i bolisiau derbyniadau, gofal bugeiliol, diogelu, neu les - Pwysleisio parhad, cynhwysiant, a lles dysgwyr i bob disgybl Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: - Yn nodi newid darpariaeth iaith fel niwtral mewn perthynas â nodweddion hunaniaeth bersonol, gan gynnwys ailbennu rhywedd Deddf Cydraddoldeb 2010, sydd: - Yn nodi ailbennu rhywedd fel nodwedd warchodedig - Yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus roi

	Mae'r model gweithredu fesul cam yn sicrhau sefydlogrwydd a pharhad i bob dysgwr, waeth beth fo'u hunaniaeth rhywedd, ac yn osgoi newid strwythurol neu ddiwylliannol a allai effeithio'n anghymesur ar unrhyw grŵp. Mae'r cynnig felly: • Cynnal mynediad cyfartal i addysg i bob disgybl • Nid yw'n cyflwyno rhwystrau, anfantais, neu driniaeth wahaniaethol ar sail ailbennu rhyw • Yn parhau i ddibynnu ar bolisïau cynhwysol a threfniadau diogelu presennol Yn gyffredinol, nid oes unrhyw effeithiau andwyol sylweddol wedi'u nodi mewn perthynas ag ailbennu rhyw, ac ystyrir bod y cynnig yn gynhwysol ac yn gyson â dyletswyddau'r Cyngor i hyrwyddo cydraddoldeb, dileu gwahaniaethu, a meithrin perthynas dda, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau anfwriadol yn codi dros amser. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	sylw dyledus i ddileu gwahaniaethu a hyrwyddo cyfle cyfartal Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ◦ Cynigion i hyrwyddo cynhwysiant a lles dysgwyr ◦ Sicrwydd nad oes unrhyw grŵp o ddysgwyr dan anfantais gan newidiadau i drefniadaeth ysgolion Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i ailbennu rhywedd fel nodwedd warchodedig, nid yw'n arwain at effaith wahaniaethol, ac yn cynnal amgylchedd addysgol cynhwysol, parchus.
Priodas a Phartneriaeth Sifil	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, mewn perthynas â phriodas a phartneriaeth sifil, yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael. Mae'r cynnig yn ymwneud â darpariaeth addysg i ddisgyblion ac nid yw'n effeithio'n uniongyrchol ar arferion cyflogaeth nac yn rhoi	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: ◦ Yn cadarnhau bod y cynnig yn canolbwyntio'n

	triniaeth wahaniaethol yn seiliedig ar statws priodasol neu bartneriaeth sifil. Fodd bynnag, cydnabyddir bod rhaid i brosesau ymgysylltu a chyfathrebu barhau i fod yn gynhwysol ac yn hygyrch i bob rhiant a gwarcheidwad, waeth beth fo'u hamgylchiadau. Bydd hyn yn cael ei sicrhau trwy drefniadau ymgynghori teg a thryloyw, gyda monitro parhaus i gadarnhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi. Mae amddiffyniad Deddf Cydraddoldeb 2010 mewn perthynas â phriodas a phartneriaeth sifil yn berthnasol yn bennaf i faterion cyflogaeth. Nid yw'r cynnig yn cyflwyno unrhyw driniaeth wahaniaethol i weithwyr neu randdeiliaid yn seiliedig ar statws priodasol neu bartneriaeth sifil, ac nid yw'n dylanwadu ar fynediad at addysg, ymgysylltu â'r ysgol, neu brosesau gwneud penderfyniadau. Yn unol â hynny, mae'r cynnig: • Yn trin pob unigolyn yn gyfartal waeth beth fo'u statws priodasol neu bartneriaeth sifil • Nid yw'n arwain at wahaniaethu, anfantais neu allgáu • Cynnal polisïau ac arferion cynhwysol presennol Ar y cyfan, nid oes unrhyw effeithiau andwyol sylweddol wedi'u nodi mewn perthynas â phriodas a phartneriaeth sifil, ac ystyrir bod y cynnig yn gymesur ac yn gynhwysol, ac yn gyson â dyletswyddau'r Cyngor o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad	unig ar ddarpariaeth iaith addysgol ○ Nid yw'n cynnwys newidiadau i arferion cyflogaeth, strwythurau llywodraethu, neu fynediad at wasanaethau ysgol ○ Yn dangos bod trefniadau ymgysylltu rhieni a chymunedol yn berthnasol yn gyfartal i bob rhanddeiliad Deddf Cydraddoldeb 2010, sydd: ○ Yn nodi priodas a phartneriaeth sifil fel nodwedd warchodedig mewn perthynas â chyflogaeth ○ Yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus sicrhau nad yw cynigion yn arwain at wahaniaethu anghyfreithlon yn y cyd-destun hwn Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ○ Prosesau ymgynghori a gwneud penderfyniadau teg, tryloyw a chynhwysol ○ Cadarnhad nad yw cynigion yn anfantais i unrhyw grŵp yn ddiangen Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i briodas a phartneriaeth sifil fel nodwedd warchodedig, ac nad oes unrhyw effeithiau andwyol neu wahaniaethol yn codi o ganlyniad i'r newidiadau arfaethedig.
--	--	--

	oes unrhyw anfantais anfwriadol neu rwystrau i ymgysylltu yn codi dros amser. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	
Hil	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, ar ddysgwyr, staff, neu'r gymuned ehangach ar sail hil neu ethnigrwydd, yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael. Fodd bynnag, cydnabyddir y gallai fod angen cymorth ychwanegol ar ddysgwyr sydd ag amlygiad cyfyngedig i'r Gymraeg y tu allan i amgylchedd yr ysgol, gan gynnwys rhai o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig, wrth gaffael iaith. Bydd hyn yn cael ei datrys trwy ddulliau addysgu cynhwysol, cymorth iaith wedi'i dargedu lle bo angen, a monitro parhaus i sicrhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi. Mae'r newidiadau arfaethedig yn ymwneud â darpariaeth cyfrwng iaith o fewn yr ysgol ac nid ydynt yn effeithio ar drefniadau derbyn, meini prawf cymhwysedd, mynediad at wasanaethau cymorth, nac arferion diogelu. Bydd pob disgybl, gan gynnwys y rhai o gefndiroedd Du, Asiaidd, Lleiafrifoedd Ethnig a chefnidiroedd ethnig eraill, yn parhau i gael eu haddysgu mewn amgylchedd prif ffrwd cynhwysol, gyda mynediad i'r un cwricwlwm, strwythurau cymorth, a gofal bugeiliol. Mae'r dull gweithredu fesul cam yn sicrhau parhad a sefydlogrwydd i ddysgwyr presennol, waeth beth fo'u	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: ○ Yn cadarnhau bod y cynnig yn berthnasol yn gyfartal i bob disgybl waeth beth fo'u hil neu ethnigrwydd ○ Nid yw'n cynnig unrhyw newidiadau i dderbyniadau neu drefniadau cymorth a fyddai'n anfantais i grwpiau ethnig penodol ○ Yn pwysleisio cynhwysiant, parhad a dewis rhieni o fewn y model arfaethedig Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: ○ Yn nodi y gellir darparu addysg Gymraeg a dwyieithog yn gynhwysol i ddysgwyr o gefndiroedd ieithyddol a diwylliannol amrywiol ○ Yn cadarnhau bod cefnogaeth a gwahaniaethu priodol yn lliniaru'r rhwystrau posibl i ddisgyblion heb Gymraeg fel iaith gartref Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA), sydd: ○ Yn cydnabod pwysigrwydd mynediad cynhwysol i addysg cyfrwng Cymraeg ar draws

	cefnidir hiliol neu ethnig. Mae'r cynnig yn cefnogi cyfle cyfartal drwy: • Sicrhau mynediad cyfartal i addysg cyfrwng Cymraeg a dwyiaith i ddisgyblion o bob cefndir ethnig • Hyrwyddo dulliau addysgu cynhwysol sy'n gwerthfawrogi amrywiaeth ieithyddol a hunaniaeth ddiwylliannol • Cynnal dewis rhieni a llwybrau dilyniant clir, cefnogi ymgysylltu ar draws cymunedau amrywiol Yn ogystal, drwy gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg mewn ffordd gynlluniedig a chefnogol, mae'r cynnig yn cyd-fynd ag arferion cynhwysol drwy sicrhau bod dysgwyr nad ydynt efallai yn clywed Cymraeg yn cael eu siarad gartref yn cael amser, cymorth a llwybrau dilyniant priodol, yn hytrach na chael eu heithrio neu eu difreintio. Yn gyffredinol, ystyrir bod y cynnig yn gymesur ac yn gynhwysol, ac mae'n cael ei asesu fel un sy'n gyson â dyletswyddau'r Cyngor i ddileu gwahaniaethu a hyrwyddo cyfle cyfartal ar sail hil, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi. Mae gan y cynnig hefyd y potensial i gefnogi dealltwriaeth ddiwylliannol gadarnhaol a meithrin perthynas dda rhwng gwahanol grwpiau. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	cymunedau amrywiol ◦ Cefnogi modelau dilyniant sy'n galluogi dysgwyr o bob cefndir i ddatblygu sgiliau iaith Gymraeg Deddf Cydraddoldeb 2010, sy'n gofyn am y canlynol: ◦ Cyrff cyhoeddus i ddileu gwahaniaethu, hyrwyddo cyfle cyfartal, a meithrin perthynas dda rhwng grwpiau hiliol Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ◦ Ystyried effeithiau ar bob dysgwr ◦ Tystiolaeth bod cynigion yn gynhwysol, yn deg ac yn gymesur Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i hil fel nodwedd warchodedig, nad yw'n arwain at wahaniaethu uniongyrchol neu anuniongyrchol, ac yn cefnogi darpariaeth addysgol gynhwysol, deg i bob dysgwr.
--	--	---

Crefydd/Cred	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, ar sail crefydd neu gred. Fodd bynnag, cydnabyddir y gall teuluoedd o gefndiroedd crefyddol neu ddiwylliannol amrywiol fod â lefelau amrywiol o gyfarwyddrwydd ag addysg Gymraeg. Bydd hyn yn cael ei datrys trwy gyfathrebu clir, hygyrch ac ymgysylltu cynhwysol, gan sicrhau bod pob teulu yn cael ei gefnogi i ddeall ac ymgysylltu â'r cynnig. Bydd effeithiau'n cael eu monitro i sicrhau nad oes rhwystrau anfwriadol yn codi. Bydd pob disgybl yn parhau i gael ei addysgu mewn amgylchedd ysgol cynhwysol a pharchus sy'n cydnabod ac yn darparu ar gyfer amrywiaeth o gredoau crefyddol a chefnidiroedd diwylliannol. Nid yw'r cynnig yn breintio nac yn anfantais i unrhyw grefydd neu grŵp credo, nac yn cyfyngu ar allu disgyblion neu deuluoedd i ymarfer eu crefydd neu fynegi eu credoau. Mae'r dull graddol o weithredu a chadw llwybrau iaith o Flwyddyn 3 ymlaen yn sicrhau parhad a sicrwydd i deuluoedd o bob cefndir ffydd, gan gefnogi cydraddoldeb mynediad ac ymgysylltu. Ar y cyfan, nid oes unrhyw effeithiau andwyol sylweddol wedi'u nodi mewn perthynas â chrefydd neu gred, ac ystyrir bod y cynnig yn gymesur ac yn gynhwysol, ac yn gyson â dyletswyddau'r Cyngor i ddileu gwahaniaethu, hyrwyddo cyfle cyfartal, a meithrin perthynas dda, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad oes unrhyw rwystrau neu anfantais anfwriadol yn codi dros amser.	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: - Yn cadarnhau bod y cynnig wedi'i gyfyngu i ddarpariaeth iaith ac nad yw'n newid gofynion y cwricwlwm sy'n ymwneud â chrefydd neu gred - Yn dangos bod derbyniadau, gofal bugeiliol, ac arferion ysgol dyddiol yn parhau i fod yn gynhwysol ac yn ddigyfnewid - Yn dangos bod trefniadau ymgysylltu ac ymgynghori yn berthnasol yn gyfartal i bob teulu Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: - Yn nodi newidiadau darpariaeth iaith fel niwtral mewn perthynas â nodweddion cred bersonol - Cadarnhau y gellir darparu addysg cyfrwng Cymraeg yn gynhwysol mewn cymunedau amrywiol Deddf Cydraddoldeb 2010, sydd: - Yn nodi crefydd neu gred fel nodwedd warchodedig - Yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus ddileu gwahaniaethu a meithrin perthynas dda Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: - Cynigion i hyrwyddo cynhwysiant, tegwch a lles dysgwyr - Sicrwydd nad yw newidiadau yn anfantais i unrhyw grŵp nac yn tanseilio dyletswyddau
----------------------------	---	---

	Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	cydraddoldeb Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i grefydd neu gred fel nodwedd warchodedig, nid yw'n arwain at wahaniaethu uniongyrchol neu anuniongyrchol, ac yn cefnogi cymuned ysgol gynhwysol, barchus.
Beichiogrwydd a mamolaeth	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, mewn perthynas â beichiogrwydd a mamolaeth, yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael. Mae'r cynnig yn ymwneud â'r cyfrwng iaith addysg ac nid yw'n cyflwyno newidiadau i dderbyniadau, trefniadau cyflogaeth, neu hawliau. Fodd bynnag, cydnabyddir y gallai rhieni neu warcheidwaid sy'n feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth fod angen gwybodaeth hygyrch ac amserol er mwyn ymgysylltu'n effeithiol â'r cynnig. Bydd hyn yn cael ei fynd i'r afael â hyn trwy gyfathrebu clir, cynhwysol a dulliau ymgysylltu hyblyg, gyda monitro parhaus i sicrhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi. Bydd rhieni a gwarcheidwaid sy'n feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth yn parhau i gael mynediad cyfartal at wybodaeth, cyfleoedd ymgysylltu a phrosesau gwneud penderfyniadau, gan gynnwys trefniadau ymgynghori a chyfathrebu sy'n gysylltiedig â'r cynnig. Mae'r gweithredu fesul cam yn sicrhau bod teuluoedd yn cael gwybodaeth glir, amserol, gan alluogi dewisiadau gwybodus waeth beth fo'u hamgylchiadau personol. Mewn perthynas â staff, nid yw'r cynnig yn cyflwyno	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: - Yn cadarnhau bod y cynnig yn canolbwyntio ar ddarpariaeth iaith addysgol yn unig - Nid yw'n cynnig newidiadau i dderbyniadau, arferion cyflogaeth, neu fynediad at wasanaethau ysgol - Yn dangos bod trefniadau ymgysylltu a chyfathrebu yn berthnasol yn gyfartal i bob rhiant/gwarcheidwad a staff Deddf Cydraddoldeb 2010, sydd: - Yn nodi beichiogrwydd a mamolaeth fel nodwedd warchodedig - Yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus sicrhau nad yw unigolion yn cael eu trin yn anffafriol o ganlyniad i feichiogrwydd neu famolaeth Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: - Prosesau ymgynghori a gwneud penderfyniadau cynhwysol, teg a thryloyw

	newidiadau i delerau ac amodau, trefniadau gwaith, na pholisïau cyflogaeth, ac felly nid yw'n anfantais i weithwyr sy'n feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth. Yn gyffredinol, ystyrir bod y cynnig yn trin pob unigolyn yn gyson ac yn deg, ac mae'n cael ei asesu fel un sy'n gyson â dyletswyddau'r Cyngor i ddileu gwahaniaethu a hyrwyddo cydraddoldeb mewn perthynas â beichiogrwydd a mamolaeth, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad oes unrhyw anfantais anfwriadol yn codi dros amser. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	Ystyried effeithiau ar yr holl randdeiliaid a sicrhau nad oes unrhyw grŵp dan anfantais gan gynigion Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i feichiogrwydd a mamolaeth fel nodwedd warchodedig, nid yw'n arwain at wahaniaethu uniongyrchol neu anuniongyrchol, ac yn cydymffurfio â dyletswyddau cydraddoldeb y Cyngor.
Cyfeiriadedd Rhywiol	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, ar sail cyfeiriadedd rhywiol. Mae'r cynnig yn ymwneud â darpariaeth iaith yn unig ac nid yw'n newid trefniadau diogelu, cydraddoldeb neu lesiant presennol. Fodd bynnag, bydd monitro parhaus yn sicrhau bod yr amgylchedd ysgol cynhwysol yn cael ei gynnal ac nad oes unrhyw effeithiau anfwriadol yn codi wrth weithredu. Mae'r newidiadau arfaethedig yn ymwneud â'r cyfrwng iaith addysg yn unig ac nid ydynt yn effeithio ar drefniadau derbyn, gofal bugeiliol, polisïau diogelu, cydbwysedd cwricwlwm, neu fynediad at wasanaethau cymorth. Bydd yr holl ddisgyblion a staff, gan gynnwys y rhai sy'n uniaethu fel lesbiaidd, hoyw, deurywiol, neu o unrhyw	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: - Yn cadarnhau bod y cynnig yn canolbwyntio'n unig ar ddarpariaeth iaith addysgol - Nid yw'n cynnig newidiadau i dderbyniadau, diogelu, cymorth bugeiliol, neu bolisïau lles - Yn dangos bod yr holl brosesau ymgysylltu ac ymgynghori yn berthnasol yn gyfartal i bob teulu Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: - Yn nodi newid darpariaeth iaith fel niwtral mewn perthynas â nodweddion hunaniaeth personol, gan gynnwys cyfeiriadedd rhywiol

	gyfeiriadedd rhywiol arall, yn parhau i gael eu cefnogi mewn amgylchedd ysgol cynhwysol a pharchus. Mae polisïau presennol sy'n hyrwyddo cydraddoldeb, urddas a lles yn parhau i fod yn eu lle ac nid yw'r cynnig yn effeithio arnynt. Mae'r dull graddol o weithredu a chadw llwybrau iaith o Flwyddyn 3 ymlaen yn cefnogi sefydlogrwydd a sicrwydd i bob teulu, gan sicrhau nad oes unrhyw grŵp dan anfantais neu wedi'i eithrio o ganlyniad i'r newid arfaethedig. Mae'r cynnig felly: • Yn trin unigolion yn gyfartal waeth beth fo'u cyfeiriadedd rhywiol • Nid yw'n cyflwyno rhwystrau i fynediad, ymgysylltu neu gyfranogiad • Cefnogi diwylliant ysgol cadarnhaol a chynhwysol sy'n gyson â dyletswyddau cydraddoldeb statudol Ar y cyfan, nid oes unrhyw effeithiau andwyol sylweddol wedi'u nodi mewn perthynas â chyfeiriadedd rhywiol, ac ystyrir bod y cynnig yn gymesur ac yn gynhwysol, ac yn gyson â dyletswyddau'r Cyngor i ddileu gwahaniaethu, hyrwyddo cyfle cyfartal, a meithrin perthynas dda, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod i sicrhau nad oes unrhyw anfantais neu waharddiad anfwriadol yn codi dros amser. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	Deddf Cydraddoldeb 2010, sydd: ○ Yn nodi cyfeiriadedd rhywiol fel nodwedd warchodedig ○ Yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus ddileu gwahaniaethu, hyrwyddo cyfle cyfartal, a meithrin perthynas dda Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ○ Cynigion i hyrwyddo tegwch, cynhwysiant a lles dysgwyr ○ Sicrwydd nad yw newidiadau i drefniadaeth ysgolion yn anfantais i unrhyw grŵp yn ddiangen Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i gyfeiriadedd rhywiol fel nodwedd warchodedig, nid yw'n arwain at wahaniaethu uniongyrchol nac anuniongyrchol, ac yn cynnal amgylchedd addysgol cynhwysol, cefnogol.
--	--	--

Rhyw	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru, ar sail rhyw. Fodd bynnag, cydnabyddir bod y gweithlu o fewn addysg gynradd yn fenywod yn bennaf, a gall newidiadau i'r ddarpariaeth iaith gael effaith ymarferol wahaniaethol mewn perthynas â gofynion hyfforddiant a dysgu proffesiynol. Bydd yr effeithiau hyn yn cael eu lliniaru trwy weithredu fesul cam, cynllunio'r gweithlu, a chefnogaeth barhaus, gyda monitro i sicrhau nad oes baich anghymesur yn codi. Mae'r newidiadau arfaethedig yn ymwneud â'r cyfrwng iaith addysg yn unig ac yn berthnasol yn gyfartal i bob dysgwr waeth a ydynt yn ddynion neu'n fenyw. Nid yw'r cynnig yn newid trefniadau derbyn, hawl cwricwlwm, cymorth bugeiliol, gweithdrefnau diogelu, na mynediad i gyfleusterau ysgol. Bydd pob disgybl yn parhau i gael ei addysgu mewn amgylchedd cydaddysgol, cynhwysol, gyda chyfleoedd cyfartal i gael mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg neu ddwyiaith yn unol â'r model arfaethedig. Mae'r dull gweithredu graddol yn sicrhau: • Mae pob disgybl, waeth beth fo'u rhyw, yn profi parhad a sefydlogrwydd yn eu haddysg • Nid oes unrhyw grŵp yn cael ei effeithio'n anghymesur gan amseru neu natur y newid • Mae cyfle cyfartal yn cael ei gynnal ar gyfer carfanau presennol a dyfodol Mae'r cynnig yn debygol o gael mwy o effaith ar fenywod,	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: ○ Yn cadarnhau bod y cynnig yn berthnasol yn unffurf i bob disgybl ○ Nid yw'n cyflwyno gwahaniaethu ar sail rhyw mewn derbyniadau, cyflwyno'r cwricwlwm, neu fynediad at wasanaethau ○ Yn pwysleisio ymarfer cynhwysol a lles dysgwyr ar draws yr ysgol Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: ○ Yn nodi newidiadau iaith fel rhai niwtral mewn perthynas â rhyw ○ Cadarnhau bod modelau addysg cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn gynhwysol i bob dysgwr Deddf Cydraddoldeb 2010, sydd: ○ Yn nodi rhyw fel nodwedd warchodedig ○ Yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus atal gwahaniaethu a sicrhau triniaeth gyfartal Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ○ Cynigion i fod yn deg, yn gymesur ac yn gynhwysol ○ Sicrwydd nad yw newidiadau i drefniadaeth ysgolion yn anfantais i unrhyw grŵp o ddysgwyr
--------------------	---	--

	o ystyried bod llawer o'r staff sy'n cael eu cyflogi yn yr ysgol yn fenywod. Felly, mae'r cynnig yn cydymffurfio â dyletswydd y Cyngor i ddileu gwahaniaethu a hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng gwahanol rywiau. Ar y cyfan, nid oes unrhyw effeithiau andwyol sylweddol wedi'u nodi mewn perthynas â rhyw, ac ystyrir bod y cynnig yn gymesur ac yn gynhwysol, ac yn gyson â dyletswyddau'r Cyngor i ddileu gwahaniaethu a hyrwyddo cyfle cyfartal, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro parhaus a amlinellir uchod er mwyn sicrhau nad oes unrhyw effaith anghymesur anfwridol, yn enwedig mewn perthynas â goblygiadau'r gweithlu, yn codi dros amser. Bydd y casgliadau hyn yn cael eu hadolygu trwy fonitro ac ymgysylltu parhaus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau annisgwyl yn dod i'r amlwg dros amser.	Proffil staffio ysgolion Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn cadarnhau bod y cynnig yn rhoi sylw dyledus i ryw fel nodwedd warchodedig, nad yw'n arwain at wahaniaethu uniongyrchol neu anuniongyrchol, ac yn cefnogi cydraddoldeb a chynhwysiant i bob dysgwr.
--	--	--

Pa gamau y gellir eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu gefnogi unrhyw effeithiau cadarnhaol?

Mae mesurau lliniaru wedi'u blaenoriaethu i ganolbwyntio ar feysydd sydd â'r effaith a'r risg fwyaf posibl. Bydd y cyfrifoldeb am gyflawni yn cael ei rannu rhwng yr Awdurdod Lleol a'r ysgol, gyda chynnydd yn cael ei fonitro trwy ddangosyddion diffiniedig i sicrhau bod mesurau'n effeithiol ac yn gymesur.

Bydd effeithiolrwydd y mesurau lliniaru hyn yn cael eu hadolygu'n rheolaidd, a gwneir addasiadau lle bo angen i ymateb i faterion sy'n dod i'r amlwg neu effeithiau anfwriadol.

Mae'r dull strwythuredig hwn yn sicrhau bod mesurau lliniaru nid yn unig yn cael eu nodi ond eu rheoli, eu monitro a'u mireinio dros amser, yn unol â dyletswyddau cydraddoldeb statudol y Cyngor.

1. Oedran	• Blaenoriaeth uchel: Gweithredu'r cynnig trwy ddull graddol, sy'n briodol i'w hoedran, gan ddechrau gyda Dysgu Sylfaen, i sicrhau addasrwydd datblygiadol. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Gweithredu llyfn gyda lleiafswm o darfu ar garfannau presennol a dilyniant sy'n briodol i'w hoedran ar draws pob grŵp blwyddyn. • Blaenoriaeth uchel: Cynnal parhad ar gyfer disgyblion presennol sydd eisoes ar y gofrestr. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dim gofyniad i ddisgyblion presennol newid cyfrwng iaith ac ymgysylltu a chyrhaeddiad disgyblion sefydlog. • Blaenoriaeth uchel: Monitro lles a dilyniant ar bwyntiau pontio allweddol (e.e. Blwyddyn 2–Blwyddyn 3). <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth yr Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dangosyddion llesiant sefydlog neu well a dilyniant dysgwyr yn y camau pontio a nodwyd. • Blaenoriaeth ganolig: Darparu gwybodaeth glir i rieni/gwarcheidwaid sy'n esbonio
------------------	--

	addysgeg sy'n gysylltiedig ag oedran a llwybrau dilyniant. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Mwy o ddealltwriaeth a hyder rhieni, sy'n cael ei dystiolaeth trwy lefelau adborth ac ymgysylltu.
2. Anabledd	Blaenoriaeth uchel: Parhau i ddarparu addysg mewn lleoliad prif ffrwd cynhwysol, gyda chefnogaeth Cynlluniau Datblygu Unigol (IDPs), lle bo angen. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda gwasanaethau ADY Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae dysgwyr ag anableddau neu ADY yn dangos cynnydd ac ymgysylltiad priodol, gyda chefnogaeth IDPs a monitro rheolaidd. Blaenoriaeth uchel: Sicrhau bod addasiadau rhesymol, cefnogaeth arbenigol, a gwahaniaethu yn parhau i fod ar gael waeth beth fo'r cyfrwng iaith. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda chefnogaeth gwasanaethau'r Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Tystiolaeth nad yw dysgwyr dan anfantais, gydag addasiadau wedi'u gweithredu'n effeithiol ac yn cael eu hadlewyrchu mewn canlyniadau dysgwyr a dangosyddion llesiant. Blaenoriaeth uchel: Darparu cymorth wedi'i dargedu lle mae caffael iaith yn rhyngweithio ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, mewn partneriaeth â gwasanaethau ADY Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae dysgwyr ag ADY yn gwneud cynnydd parhaus o ran datblygiad iaith a chanlyniadau dysgu ehangach, fel y dangosir drwy brosesau asesu ac adolygu. Parhaus: Adolygu'r ddarpariaeth yn rheolaidd i sicrhau nad yw dysgwyr ag anableddau dan anfantais. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae cofnodion adolygu parhaus yn dangos addasiadau ymatebol, heb unrhyw arwyddion o anfantais systemig triniaeth wahaniaethol sy'n dod i'r amlwg dros amser.

3. Ailbennu rhywedd

- **Blaenoriaeth uchel:** Cynnal a hyrwyddo polisïau diogelu, llesiant a chydaddoldeb cynhwysol.
Cyfrifoldeb arweiniol: Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol
Mesur llwyddiant: Tystiolaeth bod polisïau diogelu a chydaddoldeb yn cael eu cymhwyso'n gyson, heb unrhyw achosion o waharddiad neu wahaniaethu a adroddwyd.
- **Blaenoriaeth uchel:** Sicrhau bod yr holl staff yn parhau i dderbyn hyfforddiant ar arfer parchus a chynhwysol.
Cyfrifoldeb arweiniol: Ysgol mewn partneriaeth ag Awdurdod Lleol.
Mesur llwyddiant: Cyfranogiad staff mewn hyfforddiant a mwy o hyder mewn ymarfer cynhwysol, a welir trwy gofnodion dysgu proffesiynol a hunanwerthuso ysgolion.
- **Blaenoriaeth ganolig:** Atgyfnerthu diwylliant ysgol lle mae urddas, parch a lles dysgwyr yn cael eu blaenoriaethu.
Cyfrifoldeb arweiniol: Ysgol
Mesur llwyddiant: Dangosyddion llesiant dysgwyr cadarnhaol ac adborth sy'n dangos amgylchedd ysgol cynhwysol a pharchus.
- **Parhaus:** Monitro unrhyw adborth neu bryderon i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau anfwriadol yn codi wrth weithredu.
Cyfrifoldeb arweiniol: Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol
Mesur llwyddiant: Mekanweithiau adborth effeithiol ar waith, gydag ymatebion amserol a dim arwyddion o anfantais systemig triniaeth wahaniaethol sy'n dod i'r amlwg dros amser.

4. Priodas a Phartneriaeth Sifil	• Blaenoriaeth uchel: Sicrhau bod arferion cyflogaeth, prosesau ymgysylltu a chyfathrebu yn parhau i drin pob unigolyn yn gyfartal, waeth beth fo'u statws partneriaeth briodasol neu sifil. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol ac Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dim arwyddion o driniaeth wahaniaethol mewn prosesau cyflogaeth neu ymgysylltu â rhanddeiliaid, fel y dangosir trwy gydymffurfiaeth polisi ac adborth. • Blaenoriaeth uchel: Cynnal trefniadau ymgynghori a chyfathrebu teg a thryloyw sy'n agored i bob rhiant, gwarcheidwad a staff. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Cyfranogiad cynhwysol ar draws grwpiau rhanddeiliaid, heb unrhyw rwystrau i ymgysylltu wedi'u nodi trwy ymgynghori, adborth a monitro. • Parhaus: Cadarnhau nad oes unrhyw newidiadau yn cael eu gwneud i delerau neu amodau cyflogaeth sy'n gysylltiedig â statws priodasol neu bartneriaeth sifil. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae telerau ac amodau cyflogaeth yn parhau i fod yn ddigyfnewid ac yn cydymffurfio â deddfwriaeth cydraddoldeb, heb unrhyw gwynion na phryderon wedi'u codi mewn perthynas â'r nodwedd hon.
5. Hil	• Blaenoriaeth uchel: Darparu cyfathrebu clir a sicrwydd i deuluoedd o bob cefndir ethnig ynglŷn â chefnogaeth i ddysgu Cymraeg. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Mwy o ddealltwriaeth a hyder rhieni ar draws cymunedau amrywiol, a amlygir trwy lefelau ymgysylltu ac adborth. • Blaenoriaeth uchel: Defnyddio dulliau addysgu cynhwysol sy'n cydnabod amrywiaeth ieithyddol a diwylliannol. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Ymgysylltiad a chyfranogiad dysgwyr cadarnhaol ar draws pob grŵp, heb unrhyw arwyddion o ganlyniadau gwahaniaethol triniaeth wahaniaethol sy'n gysylltiedig ag ethnigrwydd. • Blaenoriaeth ganolig: Sicrhau bod cymorth trochi iaith ychwanegol ar gael, lle bo angen, i ddysgwyr sy'n newydd-ddyfodiaid i addysg cyfrwng Cymraeg.

	<i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda chefnogaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae dysgwyr sy'n newydd i'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn dangos dilyniant priodol o ran caffael iaith, gyda chefnogaeth drwy asesu a monitro ysgolion. • Parhaus: Monitro ymgysylltu a dilyniant i nodi a mynd i'r afael ag unrhyw anghydraddoldebau sy'n dod i'r amlwg. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dim bylchau cyrhaeddiad neu gyfranogiad sy'n dod i'r amlwg rhwng grwpiau ethnig, gydag unrhyw wahaniaethau wedi'u nodi'n gynnar ac yn mynd i'r afael â nhw trwy ymyrraeth wedi'i dargedu.
6. Crefydd / Cred	• Blaenoriaeth uchel: Sicrhau bod cyfathrebu ac ymgysylltu yn gynhwysol ac yn hygyrch i deuluoedd o bob cefndir crefyddol a diwylliannol. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Ymgysylltu ar draws cymunedau amrywiol heb unrhyw rwystrau wedi'u nodi trwy adborth neu ymgynghori. • Blaenoriaeth uchel: Cynnal arferion ysgol cynhwysol sy'n parchu gwahanol grefyddau a chredoau. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dim arwyddion o eithrio triniaeth wahaniaethol neu anfantais sy'n gysylltiedig â chrefydd neu gred, gydag adborth cadarnhaol gan ddysgwyr a theuluoedd. • Blaenoriaeth ganolig: Darparu sicrwydd clir nad yw newidiadau i'r ddarpariaeth iaith yn effeithio ar arferion crefyddol na chydbwysedd cwricwlwm. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Gwell dealltwriaeth rhieni a llai o bryderon yn ymwneud ag effaith ddiwylliannol neu grefyddol. • Parhaus: Monitro ymgysylltu a chyfranogiad ar draws grwpiau ffydd i nodi a mynd i'r afael ag unrhyw rwystrau anfwriadol.

	<i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dim gwahaniaethau sy'n dod i'r amlwg mewn ymgysylltu neu gyfranogiad sy'n gysylltiedig â chrefydd neu gred.
7. Beichiogrwydd a mamolaeth	Blaenoriaeth uchel: Sicrhau bod rhieni a gwarcheidwaid sy'n feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth yn parhau i gael gwybodaeth a chyfleoedd hygyrch i ymgysylltu â'r cynnig. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Ymgysylltu cynhwysol a dystiolir trwy gyfranogiad ac adborth gan rieni ar absenoldeb mamolaeth, heb unrhyw rwystrau i gael mynediad at wybodaeth wedi'u nodi. Blaenoriaeth uchel: Cadarnhau nad yw staff sy'n feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth dan anfantais gan drefniadau cynllunio neu weithredu'r gweithlu. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dim arwyddion o anfantais triniaeth wahaniaethol mewn prosesau'r gweithlu, gyda chydymffurfiaeth wedi'i gynnal a dim cwynion neu bryderon wedi'u codi mewn perthynas â mamolaeth. Blaenoriaeth ganolig: Cynnal hyblygrwydd mewn dulliau cyfathrebu i sicrhau cynhwysiant i bob rhiant a staff. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae dulliau cyfathrebu yn hygyrch ac yn effeithiol, a ddangosir trwy lefelau ymgysylltu ac adborth cadarnhaol gan randdeiliaid.
8. Cyfeiriadedd rhywiol	Blaenoriaeth uchel: Cynnal polisïau ac arferion cynhwysol sy'n hyrwyddo cydraddoldeb, urddas a pharch at bob unigolyn waeth beth fo'u cyfeiriadedd rhywiol. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dim achosion o allgáu neu wahaniaethu a gofnodwyd, gydag adborth cadarnhaol gan ddysgwyr a staff.

	• Blaenoriaeth uchel: Sicrhau bod polisïau diogelu, lles, a gwrth-fwlio yn parhau i gefnogi pob dysgwr a staff yn gynhwysol. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Amgylchedd ysgol cynhwysol a adlewyrchir mewn data llesiant ac absenoldeb cwynion sy'n gysylltiedig â chydaddoldeb. • Blaenoriaeth ganolig: Darparu hyfforddiant staff i gefnogi ymarfer cynhwysol ac ymwybyddiaeth. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol (gyda chefnogaeth yr ysgol) <i>Mesur llwyddiant:</i> Hyder a chymhwysedd staff a ddangosir trwy fanteisio ar hyfforddiant a hunanwerthuso ysgolion. • Parhaus: Monitro adborth a dangosyddion llesiant i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau anfwriadol yn codi. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Monitro effeithiol heb unrhyw arwyddion o anfantais systemig triniaeth wahaniaethol.
9. Rhyw	• Blaenoriaeth uchel: Cydnabod y proffil staffio benywaidd yn bennaf wrth gynllunio effeithiau gweithlu. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac Ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae cynllunio'r gweithlu yn adlewyrchu proffil staff, heb unrhyw arwyddion o driniaeth wahaniaethol effaith negyddol anghymesur ar staff benywaidd yn ystod eu gweithredu. • Blaenoriaeth uchel: Sicrhau bod pob penderfyniad sy'n gysylltiedig â chyflogaeth yn parhau i fod yn deg, yn dryloyw, ac yn seiliedig ar ofynion rôl yn hytrach na rhyw. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol mewn partneriaeth ag Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Mae pob penderfyniad gweithlu yn dangos cydymffurfiaeth â pholisïau cydraddoldeb, heb unrhyw arwyddion o driniaeth wahaniaethol a dim cwynion wedi'u codi. • Blaenoriaeth ganolig: Cymhwyso polisïau gweithlu sy'n seiliedig ar gydraddoldeb yn

	gyson. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Awdurdod Lleol ac Ysgol <i>Mesur llwyddiant:</i> Cymhwyso polisïau yn gyson ar draws y gweithlu, sy'n cael ei dystiolaeth trwy brosesau AD a monitro mewnol. • Parhaus: Monitro lles staff a llwyth gwaith yn ystod y gweithredu i sicrhau nad oes unrhyw effaith anghymesur yn codi. <i>Cyfrifoldeb arweiniol:</i> Ysgol, gyda goruchwyliaeth Awdurdod Lleol <i>Mesur llwyddiant:</i> Dangosyddion llesiant staff sefydlog neu well, gydag unrhyw bwysau sy'n dod i'r amlwg yn cael eu nodi'n gynnar ac yn mynd i'r afael â nhw drwy gymorth priodol.
--	---

Y GYMRAEG (mae Mesur y Gymraeg 2011 a Safonau'r Gymraeg yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor roi "sylw dyledus" i'r effaith gadarnhaol neu negyddol y gall cynnig ei chael ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg)

Nid yw'r asesiad yn tybio absenoldeb effaith. Lle nad oes unrhyw effaith andwyol sylweddol wedi'i nodi, mae hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar y cam hwn ac yn adlewyrchu ystyriaeth o risgiau posibl, mesurau lliniaru, a threfniadau monitro parhaus.

Cynhaliwyd yr asesiad hwn yn unol â Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015. Yn benodol, rhoddwyd sylw dyledus i'r Safonau Llunio Polisïau (Safonau 88–93), sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried effeithiau penderfyniadau ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg heb fod yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg. Mae'r cynnig hefyd wedi'i asesu yn erbyn y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (Safonau 1–83) er mwyn sicrhau nad yw unrhyw newidiadau yn lleihau gallu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg i safon gyfartal.

Gofyniad	A yw'r cynnig yn effeithio ar y Safonau canlynol?	Pa dystiolaeth sydd wedi'i defnyddio i gefnogi'r farn hon?	A yw'r cynnig yn cael unrhyw effeithiau cadarnhaol neu negyddol?
Cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg	Ydy – effaith gadarnhaol wedi'i nodi. Mae'r cynnig yn cael effaith uniongyrchol a chadarnhaol	Ategir yr asesiad hwn gan y dystiolaeth ganlynol a dynnwyd o'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg ar gyfer Ysgol Bro Banw a'r ddogfennaeth	Mae effeithiau cadarnhaol yn cynnwys: • Mwy o gyfleoedd dyddiol i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg yn naturiol ac yn ystyrlon ar draws y cwricwlwm.

	ar gyfleoedd i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg. Drwy gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Gymraeg yn Ysgol Bro Banw, yn enwedig o Ddysgu Sylfaen (Blwyddyn Feithrin 2) a thrwy lwybrau gwell ar ôl hynny, mae'r cynnig yn ehangu amllder ac ansawdd cyfleoedd i ddisgyblion ddysgu, defnyddio a datblygu'r Gymraeg fel rhan o'u profiad addysgol bob dydd. Mae'r cynnig yn cyd-fynd â'r gofyniad o dan Safonau'r Gymraeg i roi sylw dyledus i sut mae penderfyniadau'n effeithio ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg o fewn lleoliad yr ysgol. Bydd hyn yn fesuradwy drwy gynnydd yng nghyran y cwricwlwm a gyflwynir drwy'r Gymraeg a chanran	gysylltiedig: • Mae'r Asesiad o Effaith y Gymraeg yn dod i'r casgliad bod trochi'n gynnar yn y Gymraeg yn cynyddu hyder, cymhwysedd a pharodrwydd disgyblion i ddefnyddio'r iaith yn sylweddol, yn enwedig pan gaiff ei gyflwyno yn y cyfnod Dysgu Sylfaen. • Mae'r WLIA yn nodi'r cynnig fel mecanwaith allweddol ar gyfer cryfhau'r defnydd o'r Gymraeg, nid yn unig fel pwnc ond fel cyfrwng naturiol o ddysgu a chyfathrebu. • Mae tystiolaeth yn y WLIA a'r ddogfen ymgynghori yn tynnu sylw at y ffaith bod defnydd y Gymraeg y tu allan i'r ystafell ddosbarth yn gysylltiedig yn agos â: ○ amlygiad cynnar ○ modelu cyson gan staff ○ defnydd cyfoedion mewn amgylchedd cyfrwng Gymraeg	• Sylfeini Cymraeg blynyddoedd cynnar cryfach, sy'n cefnogi hyder a rhuglder hirdymor. • Llwybrau dilyniant gwell i ddysgwyr sy'n dymuno parhau â'u haddysg drwy'r Gymraeg. • Cyfraniad at ddiwylliant Cymraeg yr ysgol gyfan, o fudd i ddisgyblion, staff, a'r gymuned ehangach. • Gwell aliniad ag amcanion polisi'r Gymraeg cenedlaethol a lleol. Dim effaith andwyol sylweddol wedi'i nodi, yn amodol ar liniaru Fodd bynnag, ystyriwyd risgiau posibl, gan gynnwys yr angen i gefnogi dysgwyr sy'n llai hyderus yn y Gymraeg neu a allai fod angen cymorth ychwanegol yn ystod trochi cynnar. Mae'r risgiau hyn yn cael eu lliniaru trwy weithredu fesul cam, cymorth wedi'i dargedu, a byddant yn cael eu monitro dros amser. Ar y cyfan, mae'r cynnig yn cryfhau'n sylweddol gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg, gan fodloni bwriad Safonau'r Gymraeg yn llawn, tra'n parhau i fod yn gymesur ac yn cydymffurfio â Chod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026.
--	--	--	---

	y disgyblion sy'n defnyddio'r Gymraeg yn rheolaidd yng nghyd-destunau ysgolion.	Mae'r cynnig yn cyd-fynd ag amcanion Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin i: - o cynyddu cyfleoedd i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg - o gwella dilyniant mewn cymhwysedd yn y Gymraeg - o cefnogi cynaliadwyedd iaith hirdymor Mae'r dull graddol a nodir yn y ddogfen ymgynghori yn dangos bod mwy o gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn cael eu cyflwyno mewn ffordd gynlluniedig a chynaliadwy, gan ddiogelu lles a dilyniant dysgwyr. Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn dangos bod y cynnig wedi'i ddatblygu gan ystyried yn glir Safonau'r Gymraeg a gofyniad y Cod Trefniadaeth Ysgolion i gryfhau canlyniadau'r Gymraeg.	
Trin yr iaith Gymraeg, dim llai ffafriol na'r iaith Saesneg	Ydy – effaith gadarnhaol a chydymffurfiol wedi'i nodi.	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan dystiolaeth a nodir yn yr Asesiad o Effaith y Gymraeg ar gyfer Ysgol Bro Banw,	Effeithiau cadarnhaol clir wedi'u nodi; Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru.

	Mae'r cynnig yn cefnogi Safonau'r Gymraeg yn gadarnhaol drwy gryfhau statws, defnydd a gwelededd y Gymraeg o fewn yr ysgol, gan sicrhau nad yw'n cael ei thrin yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg. Drwy gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, yn enwedig yn y cyfnod Dysgu Sylfaen, a darparu llwybrau dilyniant clir wedi hynny, mae'r cynnig yn ymgorffori'r Gymraeg fel cyfrwng dysgu a chyfathrebu arferol, bob dydd.	ynghyd â'r ddogfennaeth ymgynghori: • Mae'r Asesiad o Effaith y Gymraeg yn dod i'r casgliad bod cynyddu addysgu cyfrwng Cymraeg yn cryfhau cydraddoldeb ieithyddol yn uniongyrchol drwy sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei defnyddio fel prif iaith addysgu, nid yn unig fel pwnc astudio. • Mae'r asesiad effaith ar y Gymraeg yn nodi bod defnydd cynnar a chyson o'r Gymraeg: ○ Yn codi ei statws ymhlith dysgwyr ○ Normaleiddio'r Gymraeg fel iaith ddysgu, rhyngweithio a hunaniaeth ○ Atal y Gymraeg rhag cael ei ystyried yn llai perthnasol neu'n llai gwerthfawr na'r Saesneg Mae'r ddogfen ymgynghori yn cadarnhau: ○ Mae'r cynnig yn cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng	Mae effeithiau cadarnhaol yn cynnwys: • Mae'r Gymraeg yn cael ei chryfhau fel iaith a ddefnyddir bob dydd. • Mae mwy o amlygiad i'r Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar yn cefnogi hyder a chydaddoldeb ieithyddol hirdymor. • Mae dysgwyr yn profi Cymraeg a Saesneg fel ieithoedd cydfodoli, gwerthfawr, sy'n cefnogi lles a hunaniaeth ddiwylliannol. • Mae'r cynnig yn atgyfnerthu gwelededd y Gymraeg ar draws addysgu, cyfathrebu a bywyd ysgol. • Cefnogi cydymffurfio ag uchelgeisiau cenedlaethol y Gymraeg tra'n parhau i fod yn briodol yn lleol. Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru: • Nid yw addysgu a chyrhaeddiad Saesneg yn cael eu lleihau nac yn anfantais. • Mae'r cynnig yn raddol ac yn gytbwys, gan sicrhau lles dysgwyr a sicrwydd rhieni. • Mae llwybrau hyblyg yn parhau, gan atal allgáu neu bwysau ieithyddol. Ar y cyfan, mae'r cynnig yn hyrwyddo dwyieithrwydd yn weithredol, gan gryfhau sefyllfa'r Gymraeg yn unol â Safonau'r
--	--	--	---

		Cymraeg heb leihau canlyniadau dysgu Saesneg ○ Mae llwybrau iaith yn galluogi dilyniant cytbwys a hyblyg ○ Mae'r defnydd o'r Gymraeg yn cael ei ymestyn yn fwriadol mewn ffordd gynlluniedig a chymesur Mae'r cynnig yn cyd-fynd â Chynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin, sy'n nodi bod cydraddoldeb parch rhwng y Gymraeg a'r Saesneg yn hanfodol i sicrhau cynaliadwyedd ieithyddol hirdymor. Mae Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026 yn ei gwneud yn ofynnol i gynigion gefnogi amcanion polisi iaith cenedlaethol ac i osgoi anfanteisio ar ddarpariaeth Gymraeg; mae'r asesiad effaith ar y Gymraeg yn cadarnhau bod y cynnig hwn yn bodloni'r disgwyliadau hynny.	Gymraeg a chydymffurfio'n llawn â Chod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026.
--	--	--	---

DYLETSWYDD ECONOMAIDD-GYMDEITHASOL (*Mae'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol yn ei gwneud yn ofynnol i ni, wrth wneud penderfyniadau strategol, ystyried sut y gallai ein penderfyniadau helpu i leihau'r anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae anghydraddoldeb canlyniad yn ymwneud ag unrhyw wahaniaethau mesuradwy mewn canlyniadau rhwng y rhai sydd wedi profi anfantais economaidd-gymdeithasol a gweddill y boblogaeth. Mae hefyd yn gofyn i ni ddeall barn ac anghenion y rhai yr effeithir arnynt gan y penderfyniad, yn enwedig y rhai sy'n wynebu anfantais economaidd*)

Nid yw'r asesiad yn tybio absenoldeb effaith. Lle nad oes unrhyw effaith andwyol sylweddol wedi'i nodi, mae hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar y cam hwn ac yn adlewyrchu ystyriaeth o risgiau posibl, mesurau lliniaru, a threfniadau monitro parhaus.

Gofyniad	
Pa dystiolaeth sydd gennych am anfantais economaidd-gymdeithasol ac anghydraddoldebau canlyniadau mewn perthynas â'r penderfyniad hwn?	Mae'r dystiolaeth yn Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw a'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg yn tynnu sylw at y ffaith bod yr ysgol yn gwasanaethu cymuned sydd â nodweddion economaidd-gymdeithasol cymysg, gan gynnwys teuluoedd sy'n profi anfantais economaidd. Mae data ehangach Awdurdod Lleol a lefel ysgol (megis cymhwysedd i gael prydau ysgol am ddim a dangosyddion cymunedol ehangach y cyfeirir atynt yn ystod yr ymgynghoriad) yn dangos y gallai rhai dysgwyr wynebu rhwystrau sy'n gysylltiedig ag incwm, mynediad at gyfleoedd cyfoethogi, ac amlygiad iaith y tu hwnt i'r lleoliad ysgol. Mae'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg yn nodi y gall mynediad cynnar at addysg cyfrwng Cymraeg o ansawdd uchel helpu i liniaru anghydraddoldebau canlyniadau trwy: • Darparu amlygiad ieithyddol cyson waeth beth fo'r amgylchiadau cartref • Cefnogi datblygiad gwybyddol a hyder • Gwella rhagolygon addysg a chyflogaeth hirdymor Mae dystiolaeth hefyd yn dangos y gallai dysgwyr o gefndiroedd dan anfantais economaidd fod yn llai tebygol o gael mynediad at lwybrau cyfrwng Cymraeg yn ddiweddarach, gan atgyfnerthu anghydraddoldeb cyfle.

Ydych chi wedi ymgysylltu â'r rhai sydd wedi'u heffeithio gan y penderfyniad?	Ydyn. Cynhaliwyd trafodaethau llunio gyda'r pennaeth a'r Corff Llywodraethol Mae ymgysylltu yn rhan o broses ymgynghori statudol, yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026. Roedd hyn yn cynnwys cyfleoedd ar gyfer: • Rhieni a gwarcheidwaid • Staff a llywodraethwyr • Disgyblion • Y gymuned ehangach Mae'r ymgynghoriad yn caniatáu i unigolion a theuluoedd, gan gynnwys y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol, i: • Ddeall y cynnig a'i effeithiau posibl • Mynegi pryderon neu gefnogaeth • Ddylanwadu ar fesurau lliniaru, megis graddio a chadw llwybrau iaith Bydd deunyddiau ymgysylltu yn cael eu darparu'n glir ac yn hygyrch, gan sicrhau nad oedd cyfranogiad yn cael ei gyfyngu gan amgylchiadau economaidd-gymdeithasol.
Ydych chi wedi ystyried cymunedau a mannau o ddiddordeb?	Ydyn. Mae'r cynnig yn ystyried cyd-destun cymunedol lleol Ysgol Bro Banw, gan gydnabod rôl yr ysgol fel ased cymunedol canolog. Rhoddwyd ystyriaeth i: • Proffil ieithyddol y gymuned • Mynediad at ddefnyddio'r Gymraeg y tu hwnt i leoliad yr ysgol • Pwysigrwydd sefydlogrwydd a pharhad i deuluoedd Nid yw'r cynnig yn gofyn am adleoli, newidiadau trafnidiaeth, na mynediad at ddarpariaeth allanol, gan sicrhau nad yw rhwystrau economaidd neu ddaearyddol yn cael eu cyflwyno i deuluoedd yn y gymuned.
Beth yw prif effeithiau'r cynnig?	Mae effeithiau cadarnhaol yn cynnwys: • Mwy o fynediad at addysg cyfrwng Cymraeg i bob dysgwr, gan gynnwys y rhai o gefndiroedd dan anfantais economaidd • Amlygiad iaith gynharach a mwy cyson, lleihau dibyniaeth ar gymorth cartref neu gyfleoedd allgyrsiol â thâl

	• Manteision hirdymor sy'n gysylltiedig â dwyieithrwydd, gan gynnwys gwell canlyniadau addysgol a chyflogadwyedd Risgiau posibl a nodwyd: • Os nad ydynt yn cael eu cefnogi'n ddigonol, gallai rhai dysgwyr o gefndiroedd difreintiedig fod angen sicrwydd neu gymorth ychwanegol yn ystod trochi iaith cynnar Mae'r risgiau hyn yn cael eu lliniaru trwy weithredu fesul cam, cadw llwybrau dwy iaith, a chymorth wedi'i dargedu parhaus.
Sut y gellid gwella'r cynnig fel ei fod yn lleihau anghydraddoldebau canlyniadau o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?	Mae'r cynnig eisoes yn cyfrannu'n gadarnhaol at leihau anghydraddoldebau, ond gellir cryfhau'r effaith ymhellach trwy: • Sicrhau cefnogaeth wedi'i dargedu i ddysgwyr sydd angen help ychwanegol gyda chaffael iaith • Darparu cyfathrebu ac arweiniad clir parhaus i rieni, yn enwedig i deuluoedd sydd â mynediad cyfyngedig i'r Gymraeg gartref • Sefydlu dangosyddion monitro clir i olrhain yr effaith ar ddysgwyr sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol, gan gynnwys: - Cyrhaeddiad a chynnydd dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim o'i gymharu â dysgwyr nad ydynt yn cael prydau ysgol am ddim - Cyfraddau cyfranogiad mewn llwybrau cyfrwng Cymraeg ymhlith dysgwyr o gefndiroedd difreintiedig - Lefelau presenoldeb ac ymgysylltu yn ystod y gweithredu - Mynediad at gymorth ychwanegol a'i ddefnyddio (e.e. cymorth iaith, darpariaeth ADY) - Adborth gan ddisgyblion a rhieni, yn enwedig y rhai o grwpiau difreintiedig Bydd y dangosyddion hyn yn cael eu hadolygu'n rheolaidd i sicrhau bod y cynnig yn lleihau anghydraddoldebau canlyniadau ac nid yn ehangu bylchau yn anfwriadol. • Alinio gweithrediad yn agos â CSCA Sir Gaerfyrddin, gan sicrhau ffocws parhaus ar gydraddoldeb mynediad a dilyniant Mae'r camau hyn yn sicrhau nad yw anfantais economaidd-gymdeithasol yn dod yn rhwystr i elwa o'r cynnig.

	Bydd y cyfrifoldeb am fonitro'r dangosyddion hyn yn eistedd gyda'r Awdurdod Lleol mewn partneriaeth â'r ysgol, gyda'r canfyddiadau yn cael eu hadolygu o leiaf a'u defnyddio i lywio unrhyw addasiadau angenrheidiol i drefniadau gweithredu neu gymorth. Mae'r dull hwn yn sicrhau bod y ddyletswydd yn cael ei chymhwyso yn barhaus yn hytrach nag fel asesiad untro.
Beth yw'r effaith debygol ar y rhai sy'n rhannu nodweddion gwarchodedig ac effeithiau pellach o ran intersectionality?	Nid yw'r cynnig yn effeithio'n andwyol ar unigolion â nodweddion gwarchodedig a gall fod â buddion croestoriadol cadarnhaol lle mae anfantais economaidd-gymdeithasol yn gorgyffwrdd â nodweddion fel anabledd, hil neu ryw. Er enghraifft: • Mae dysgwyr ag ADY o gefndiroedd difreintiedig yn elwa o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg cynhwysol a gefnogir gan IDPs, os oes angen • Mae dysgwyr o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig yn elwa o fynediad cyfartal i addysg cyfrwng Cymraeg heb rwystrau ariannol • Mae'r gweithlu benywaidd yn bennaf yn cael ei gefnogi trwy newid fesul cam a chynllunio'r gweithlu, gan leihau effaith groestoriadol sy'n gysylltiedig â rhyw a ffactorau economaidd-gymdeithasol Trwy gynyddu mynediad at addysg o ansawdd uchel a chyfleoedd iaith o fewn yr ysgol, mae'r cynnig yn helpu i leihau anfantais cymhleth, gan gefnogi nodau'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol.

HAWLIAU'R PLENTYN <i>(Yn yr adran hon, mae angen i ni ystyried a yw'r cynnig yn cael unrhyw effaith uniongyrchol neu anuniongyrchol ar blant a phobl ifanc).</i>			
Nid yw'r asesiad yn tybio absenoldeb effaith. Lle nad oes unrhyw effaith andwyol sylweddol wedi'i nodi, mae hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar y cam hwn ac yn adlewyrchu ystyriaeth o risgiau posibl, mesurau lliniaru, a threfniadau monitro parhaus.			
Gofyniad		Pa dystiolaeth sydd wedi'i defnyddio i gefnogi'r farn hon?	Pa gamau y gellir eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu gefnogi unrhyw effeithiau cadarnhaol?
A fydd y cynnig yn cael unrhyw effaith (uniongyrchol neu anuniongyrchol) ar blant a phobl ifanc?	Ydy – bydd y cynnig yn cael effaith uniongyrchol a chadarnhaol ar blant a phobl ifanc. Mae'r cynnig yn effeithio'n uniongyrchol ar blant a phobl ifanc drwy newid y cyfrwng addysg yn ystod y cyfnod Dysgu Sylfaen a thrwy wella cyfleoedd dysgu cyfrwng Cymraeg wrth i ddisgyblion symud ymlaen drwy'r ysgol. O ganlyniad, mae'r cynnig yn dylanwadu ar brofiad addysgol, datblygiad iaith, hyder a dilyniant hirdymor. Mae'r effaith yn cael ei asesu fel un cadarnhaol yn gyffredinol, gan ei fod yn: Cryfhau caffael iaith cynnar mewn oedran pan fo plant yn fwyaf derbynol	Mae'r asesiad hwn yn cael ei ategu gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: - Yn cadarnhau bod y cynnig yn berthnasol yn bennaf i ddisgyblion mewn Dysgu Sylfaen a charfanau yn y dyfodol - Yn nodi dull graddol wedi'i gynllunio i osgoi tarfu ar ddisgyblion sydd eisoes ar y gofrestr gan mai dim ond o fis Medi 2027 y bydd yn effeithio ar ddisgyblion newydd, os cymeradwyir y cynnig - Yn nodi lles a pharhad dysgwyr fel ystyriaethau allweddol	Er mwyn sicrhau bod yr effaith ar blant a phobl ifanc yn parhau i fod yn gadarnhaol, cymerir y camau canlynol: - Gweithredu'r cynnig trwy fodel graddol ac oedranbriodol, gan ddechrau gyda Dysgu Sylfaen, i ddiogelu lles dysgwyr. - Cadw llwybrau dwy iaith o Flwyddyn 3 ymlaen, gan sicrhau hyblygrwydd a sicrwydd i ddisgyblion a theuluoedd. - Darparu cymorth iaith a gwahaniaethu priodol, yn enwedig i ddysgwyr sydd angen cymorth ychwanegol. - Monitro lles, ymgysylltu a dilyniant disgyblion, yn enwedig ar bwyntiau pontio allweddol. - Cynnal cyfathrebu clir a pharhaus gyda rhieni a gwarcheidwaid i gefnogi plant trwy unrhyw newid.

	• Ehangu mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg o ansawdd uchel • Cefnogi parhad, lles, a sicrwydd rhieni trwy weithredu fesul cam Mae effeithiau anuniongyrchol yn cynnwys manteision hirdymor i blant a phobl ifanc mewn perthynas â chyrhaeddiad addysgol, hunaniaeth ddiwylliannol, a chyfleoedd yn y dyfodol, yn unol ag amcanion cenedlaethol y Gymraeg a pholisi addysg. Yn ogystal, bydd plant a phobl ifanc yn cael cyfleoedd i rannu eu barn fel rhan o'r broses ymgynghori, yn unol ag egwyddorion cyfranogiad CCUHP. Bydd eu safbwyntiau ar brofiadau dysgu, defnydd o'r Gymraeg o fewn yr ysgol, ac agweddau tuag at ddarpariaeth iaith yn cael eu hystyried ochr yn ochr â safbwyntiau rhieni, staff a llywodraethwyr er mwyn llywio'r broses o wneud penderfyniadau.	Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: ○ Yn dod i'r casgliad bod dod i gysylltiad cynnar â'r Gymraeg yn cael effaith gadarnhaol ar hyder, ymgysylltiad a chymhwysedd iaith dysgwyr ○ Yn nodi addysg fel y prif gyd-destun lle mae plant a phobl ifanc yn datblygu defnydd parhaus o'r Gymraeg Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ○ Cynigion i flaenoriaethu'r effaith ar ddysgwyr ○ Ystyriaeth glir o safonau addysgol, lles, a dilyniant ○ Sicrwydd bod newidiadau'n gymesur ac er budd plant a phobl ifanc <u>Egwyddorion Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)</u> fel y'u cymhwysir yng Nghymru, yn benodol:	• Parhau i ymgorffori ymarfer cynhwysol a phlentyncanolbwyntio o fewn addysgu a chymorth bugeiliol yr ysgol. • Parhau i gasglu ac ystyried llais y disgyblion yn ystod y gweithrediad, gan gynnwys adborth ar brofiad dysgu a defnydd iaith, i lywio'r dull mireinio'r dull parhaus. Mae'r camau hyn yn sicrhau bod unrhyw risgiau posibl yn cael eu lliniaru a bod effeithiau cadarnhaol y cynnig ar blant a phobl ifanc yn cael eu gwneud i'r eithaf.
--	---	---	---

	Felly, mae'r cynnig yn adlewyrchu nid yn unig ystyriaeth o anghenion a chanlyniadau plant, ond hefyd, lle bo hynny'n briodol, eu barn a'u profiadau, yn unol ag Erthygl 12 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.	○ Erthygl 3 (buddiannau gorau'r plentyn) ○ Erthygl 28 (hawl i addysg) ○ Erthygl 29 (addysg sy'n cefnogi datblygiad diwylliannol ac ieithyddol)	
A yw'r fenter wedi'i chynllunio/cynllunio er budd gorau plant a phobl ifanc?	Ydy – mae'r fenter wedi'i chynllunio'n glir er budd gorau plant a phobl ifanc. Mae'r cynnig wedi'i ddatblygu gyda buddiannau gorau dysgwyr fel ystyriaeth ganolog, gan flaenoriaethu ansawdd addysgol, lles dysgwyr, parhad a chanlyniadau hirdymor. Mae'r dyluniad yn adlewyrchu dull sy'n canolbwyntio ar blentyn drwy gryfhau addysg cyfrwng Cymraeg ar y cam mwyaf priodol o ran datblygiad tra'n osgoi tarfu ar ddisgyblion sydd eisoes ar y gofrestr. Trwy gyflwyno mwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gan Foundation Learning, mae'r fenter yn cefnogi datblygiad gwybyddol, caffael iaith, a hyder	Mae'r casgliad hwn yn cael ei gefnogi gan y dystiolaeth ganlynol: Dogfen Ymgynghori Ysgol Bro Banw, sydd: ○ Yn pwysleisio lles, parhad a dilyniant dysgwyr fel gyrwyr allweddol ar gyfer y cynnig ○ Yn nodi model gweithredu graddol wedi'i gynllunio'n benodol i osgoi tarfu ar blant sydd eisoes ar y gofrestr ○ Dangos ystyried adborth gan rieni, disgyblion a chymuned yr ysgol ynghylch anghenion plant	Er mwyn sicrhau bod y fenter yn parhau i adlewyrchu a chynnal buddiannau gorau plant a phobl ifanc, cymerir y camau canlynol: • Cyflawni'r cynnig trwy weithrediad graddol wedi'i reoli'n ofalus, gan sicrhau sefydlogrwydd a sicrwydd i ddysgwyr. • Cadw llwybrau iaith hyblyg o Flwyddyn 3 ymlaen, gan ganiatáu i blant symud ymlaen mewn ffordd sy'n gweddu orau i'w hanghenion unigol. • Darparu cymorth iaith a gwahaniaethu priodol, yn enwedig i ddysgwyr a allai fod angen cymorth ychwanegol. • Monitro lles, ymgysylltu a dilyniant dysgwyr, gyda ffocws ar bwyntiau pontio allweddol. • Cynnal cyfathrebu ac ymgysylltu parhaus â rhieni a

	plant yn gynnar. Ar yr un pryd, mae'r cynnig yn diogelu buddiannau disgyblion hŷn trwy gadw llwybrau iaith o Flwyddyn 3 ymlaen, gan ddarparu hyblygrwydd a sicrwydd i ddysgwyr a theuluoedd. Mae'r fenter felly yn cydbwysu: • Anghenion addysgol ac emosiynol uniongyrchol disgyblion presennol • Manteision hirdymor ar gyfer carfanau yn y dyfodol • Sefydlogrwydd, lles, a pharhad i bob dysgwr Mae'r dull hwn yn cyd-fynd ag Erthygl 3 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, sy'n ei gwneud yn ofynnol bod buddiannau gorau'r plentyn yn brif ystyriaeth ym mhob gweithred sy'n ymwneud â phlant.	Asesiad Effaith ar y Gymraeg, sydd: ◦ Yn nodi bod trochi cyfrwng Cymraeg blynnyddoedd cynnar er budd datblygiad iaith dysgwyr ◦ Cadarnhau effeithiau cadarnhaol ar hyder, ymgysylltu, a chanlyniadau addysgol hirdymor Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn: ◦ Cynigion i flaenoriaethu'r effaith ar ddysgwyr ◦ Sicrwydd bod newid yn gymesur, yn seiliedig ar dystiolaeth, ac yn canolbwyntio ar wella canlyniadau addysgol a lles ◦ Dangos yn glir bod cynigion yn gwasanaethu buddiannau plant a phobl ifanc Egwyddorion CCUHP, yn enwedig: ◦ Erthygl 3 (buddiannau gorau'r plentyn)	gwarcheidwaid, gan gefnogi plant trwy unrhyw newid. • Defnyddio hunanwerthuso ysgol a monitro Awdurdod Lleol i sicrhau bod y ddarpariaeth yn parhau i ddiwallu anghenion dysgwyr. Mae'r camau hyn yn sicrhau bod y fenter nid yn unig yn osgoi effeithiau negyddol ond yn gwneud y mwyaf o'r manteision cadarnhaol i blant a phobl ifanc.
--	--	---	---

		○ Erthygl 28 (hawl i addysg) ○ Erthygl 29 (addysg sy'n cefnogi datblygiad galluoedd, iaith a hunaniaeth ddiwylliannol)	
--	--	--	--

DEDDF YR AMGYLCHEDD (CYMRU) A CARBON SERO NET Mae adran 6 o'r ddyletswydd yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdod cyhoeddus "geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth i'r graddau y mae'n gyson ag arfer eu swyddogaethau yn briodol ac wrth wneud hyrwyddo gwytnwch ecosystemau". Er mwyn cydymffurfio â'r ddyletswydd S6, dylai Awdurdod cyhoeddus ymgorffori ystyriaeth o fioamrywiaeth ac ecosystemau yn eu meddwl cynnar a'u cynllunio busnes, gan gynnwys polisiau, cynlluniau, rhaglenni a phrosiectau, yn ogystal â'u gweithgareddau o ddydd i ddydd."

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin wedi ymrwymo i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd ac yn cydnabod bod gennym rôl sylweddol i'w chwarae wrth leihau ein hallyriadau nwyon tŷ gwydr ein hunain ymhellach a darparu'r arweinyddiaeth i annog trigolion, busnesau a sefydliadau eraill i gymryd camau i leihau eu hól troed carbon eu hunain.

Nid yw'r asesiad yn tybio absenoldeb effaith. Lle nad oes unrhyw effaith andwyol sylweddol wedi'i nodi, mae hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar y cam hwn ac yn adlewyrchu ystyriaeth o risgiau posibl, mesurau lliniaru, a threfniadau monitro parhaus.

Gofyniad

A yw'r cynnig yn effeithio ar Bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau'r sir?

Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol.

Nid yw'r cynnig yn cynnwys unrhyw ddatblygiad ffisegol, newid defnydd tir, gweithgaredd adeiladu, neu newidiadau i ystâd yr ysgol. O ganlyniad, nid oes unrhyw effaith uniongyrchol nac anuniongyrchol ar fioamrywiaeth na gwytnwch ecosystemau. Mae adeiladau, tiroedd ac amgylcheddau naturiol cyfagos presennol yn parhau i fod yn ddigyfnewid, ac nid oes unrhyw bwysau ychwanegol yn cael ei roi ar gynefinoedd neu rywogaethau.

Mae'r cynnig yn ymwneud â darpariaeth addysgol a chyflenwi cyfrwng iaith yn unig ac felly nid yw'n effeithio ar allu'r Cyngor i gyflawni ei ddyletswydd Adran 6 i gynnal a gwella bioamrywiaeth. Trwy osgoi ymyrraeth ddiangen ar ystadau, mae'r cynnig yn gyson ag integreiddio ystyriaethau bioamrywiaeth mewn cynllunio cynnar a lleihau aflonyddwch amgylcheddol.

A yw'r cynnig yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar ymrwymiad CSC i fod yn awdurdod lleol carbon sero net erbyn 2030?	Effaith niwtral i ymylol gadarnhaol. Nid yw'r cynnig yn cynhyrchu allyriadau nwyon tŷ gwydr ychwanegol, gan ei fod yn: • Nid oes angen adeiladau neu estyniadau newydd • Nid yw'n cynyddu'r galw am drafnidiaeth • Nid yw'n cynnwys newidiadau i'r defnydd o ynni y tu hwnt i'r lefelau gweithredol presennol Trwy gyflawni newid addysgol o fewn y seilwaith ysgol presennol, mae'r cynnig yn osgoi'r effeithiau carbon sy'n gysylltiedig â datblygu cyfalaf ac adeiladu. Mae'r dull hwn yn cefnogi uchelgeisiau sero net y Cyngor trwy atal allyriadau y gellir eu hosgoi, yn unol ag egwyddorion gwneud penderfyniadau cynaliadwy. Efallai y bydd effaith gadarnhaol anuniongyrchol fach hefyd, gan fod cynnal darpariaeth leol a lleihau'r angen am drefniadau teithio amgen yn cefnogi allyriadau sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth is.
A yw'r cynnig yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar wydnwch y Sir i effeithiau presennol a dyfodol newid yn yr hinsawdd?	Effaith niwtral wedi'i nodi. Nid yw'r cynnig yn newid amgylchedd adeiledig, draenio, patrymau trafndiaeth, na gwytnwch gweithredol yr ysgol ac felly nid yw'n cael effaith sylweddol, cadarnhaol neu negyddol, ar wydnwch y Sir i newid yn yr hinsawdd. Fodd bynnag, trwy fabwysiadu dull effaith isel, nad yw'n gyfalaf at newid gwasanaeth, mae'r cynnig yn cyd-fynd ag egwyddorion gwytnwch hinsawdd trwy: • Osgoi amlygiad i risgiau hinsawdd sy'n gysylltiedig ag adeiladu • Cefnogi darparu gwasanaeth cynaliadwy, addasadwy o fewn asedau presennol

	Mae'r dull cymesur hwn yn sicrhau bod amcanion addysgol yn cael eu cyflawni heb gynyddu bregusrwydd sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd.
--	---

DIOGELU DATA (Mae deddfwriaeth Diogelu Data yn cynnwys gofyniad cyfreithiol i gynnal Asesiadau Effaith Diogelu Data er mwyn nodi a lleihau risgiau preifatrwydd prosiect yn gynnar. Yn yr adran hon, mae angen i ni sefydlu a oes angen cwblhau'r asesiad hwn. Mae gofynion penodol hefyd ynglŷn â defnyddio trydydd partiön i brosesu data personol ar ran y Cyngor, y mae'n rhaid iddynt gael eu cwmpasu gan Gytundeb Prosesu Data sy'n rhwymol yn gyfreithiol).		
A yw'r cynnig yn cynnwys casglu/defnyddio data personol (gwybodaeth sy'n ymwneud â pherson adnabyddus neu adnabyddadwy)?	Ydy	Os oes, rhowch wybodaeth am y math o ddata
		Bydd ymgylgoreion yn cael eu gwahodd i ddarparu cyfeiriad e-bost neu bost os ydynt yn dymuno cael gwybod am gyhoeddi'r Adroddiad Gwrthwynebiad. Bydd papurau cynnig ar gael ar-lein ac ar ffurf papur ar gais. Bydd ffurflenni ymateb hefyd ar gael ar-lein ac ar ffurf papur lle bo angen. Bydd ymgylgoreion hefyd yn gallu cyflwyno ymatebion trwy lythyr neu e-bost. Bydd ymatebion i'r hysbysiad statudol, os caiff eu cyhoeddi, eu trin fel rhai dienw.
A yw'r cynnig yn gofyn am ddefnyddio technolegau newydd ac yn debygol o arwain at risg uchel i hawliau a rhyddid yr unigolion?	Nac ydy	Os oes, rhowch wybodaeth am y math o dechnolegau newydd
A yw'r cynnig yn golygu bod trydydd parti yn casglu, yn cael ei ddarparu, neu fel arall yn cael mynediad at ddata personol a reolir gan y Cyngor?	Nac ydy	Os oes, rhowch wybodaeth am yr hyn y bydd hyn yn ei olygu

Os ydych wedi ateb ie i unrhyw un o'r ystyriaethau hyn, ymgynghorwch â'r Swyddog Diogelu Data i gychwyn Asesiad Effaith Diogelu Data a/neu drafod a oes angen Cytundeb Prosesu Data.

GOBLYGIADAU (*Ystyriwch unrhyw oblygiadau ychwanegol a gwnewch yn siŵr bod unrhyw oblygiadau sy'n codi wedi'u cytuno gyda'r Cyfarwyddwyr / Penaethiaid Gwasanaeth priodol ac y cyfeirir atynt yn fanwl isod*)

	A oes unrhyw oblygiadau uniongyrchol y mae angen eu hystyried fel rhan o'r cynnig hwn?
1. Cyfreithiol a Rheoli Risg	Oes – mae goblygiadau cyfreithiol a rheoli risg wedi'u nodi ac maent yn rheoladwy. Mae'r cynnig yn cynnwys goblygiadau cyfreithiol a rheoli risg yn bennaf mewn perthynas â chydymffurfiaeth statudol, cadernid gweithdrefnol, a risg gweithredu, yn hytrach nag ymglyfreitha neu atebolrwydd. O safbwynt cyfreithiol, rhaid i'r cynnig gydymffurfio â: • Cod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, gan gynnwys gofynion ynghylch ymgynghori, tryloywder a gwneud penderfyniadau • Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg cysylltiedig • Deddf Cydraddoldeb 2010, gan gynnwys Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus • Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025 • Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 Ymdriniwyd â'r gofynion hyn drwy baratoi dogfen ymgynghori statudol, Asesiad Effaith y Gymraeg, ac Asesiad Effaith Integredig cynhwysfawr. Mae cadw at y prosesau hyn yn lliniaru'r risg o her gyfreithiol sy'n deillio o fethiannau gweithdrefnol neu gydymffurfio. O safbwynt rheoli risg, mae'r prif risgiau yn ymwneud â: • Her bosibl os nad yw'r gofynion ymgynghori statudol yn cael eu dilyn yn

union

- Risg enw da sy'n gysylltiedig â chamddealltwriaeth neu anfodlonrwydd rhanddeiliaid
- Risg weithredol sy'n gysylltiedig â chyflymder gweithredu a pharodrwydd y gweithlu

Mae'r risgiau hyn yn cael eu lliniaru drwy:

- Model gweithredu fesul cam, sy'n lleihau'r risg o aflonyddwch
- Dogfennaeth glir a llwybrau archwilio sy'n dangos sylw dyledus i ddyletswyddau statudol
- Llywodraethu a goruchwyllo parhaus trwy brosesau penderfynu sefydledig y Cyngor

Os na chaiff y cynnig ei gymeradwyo, mae perygl y bydd y cynnydd tuag at gyflawni camau gweithredu allweddol o fewn y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) yn gyfyngedig.

Nid oes unrhyw risgiau cyfreithiol neu gorfforaethol annerbyniol wedi'u nodi. Mae'r cynnig wedi'i ddatblygu o fewn pwerau statudol a fframweithiau polisi presennol, ac ystyrir bod unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â'r cynnig yn isel ac yn rheoladwy, yn amodol ar gydymffurfiaeth a monitro parhaus.

Bydd yr holl ystyriaethau cyfreithiol a risg a nodwyd yn cael eu rheoli trwy drefniadau llywodraethu, cyngor cyfreithiol a rheoli risg presennol y Cyngor, yn unol â gweithdrefnau corfforaethol.

2. Cyllid, Caffael, TGCh ac Asedau Ffisegol	Cyllid Ni ddisgwylir i'r cynnig arwain at bwysau ariannol ychwanegol sylweddol. Nid oes angen buddsoddiad cyfalaf, adeiladau newydd, neu newidiadau i ystâd yr ysgol. Disgwylir i unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â'r cynnig ymwneud yn bennaf â: • Dysgu proffesiynol a datblygu staff i gefnogi cyflenwi cyfrwng Cymraeg • Adnoddau addysgu a dysgu wedi'u halinio â'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg Gellir rheoli'r costau hyn o fewn cyllidebau addysg presennol a thrwy fecanweithiau cymorth sefydledig Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg. Felly, mae'r cynnig yn cynrychioli dull cost-effeithiol o wella gwasanaethau, sy'n unol ag egwyddorion y Rhaglen Moderneiddio Addysg a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion. Caffael Nid yw'r cynnig yn creu gofynion caffael newydd neu anarferol. Bydd unrhyw gaffael adnoddau dysgu neu ddatblygiad proffesiynol yn cael ei gynnal trwy fframweithiau caffael presennol a gymeradwywyd gan y Cyngor, gan sicrhau
---	--

	cydymffurfiaeth â rheoliadau caffael, egwyddorion gwerth am arian, a rheolau sefydlog contractau. Nid oes unrhyw ddibyniaeth ar gaffael allanol nac ymrwymïadau cytundebol hirdymor wedi'u nodi o ganlyniad i'r cynnig. TGCh Nid oes unrhyw ofynion system TGCh ychwanegol sy'n deillio o'r cynnig. Bydd seilwaith TGCh presennol yr ysgol a'r Cyngor yn parhau i gael ei ddefnyddio i gefnogi addysgu, dysgu, cyfathrebu a rheoli data. Nid oes angen llwyfannau, systemau neu drwyddedau digidol newydd. Asedau Ffisegol Nid yw'r cynnig yn cael unrhyw effaith uniongyrchol ar asedau ffisegol. Nid oes angen: • Gwaith adeiladu neu adnewyddu • Newidiadau i gynllun neu gapasiti y safle • Newidiadau i drefniadau trafndiaeth neu fynediad Trwy gyflawni newid o fewn yr ystâd bresennol, mae'r cynnig yn osgoi costau, risg ac effaith amgylcheddol sy'n gysylltiedig ag asedau.
3. Staffio	Oes – mae goblygiadau staffio wedi'u nodi; fodd bynnag, maent yn rheoladwy ac yn cynrychioli cyfle i ddatblygu'r gweithlu yn hytrach na newid strwythurol. Nid yw'r cynnig yn arwain at ostyngiad mewn lefelau staffio, newidiadau i delerau ac amodau cyflogaeth, neu ddiswyddiadau gorfodol. Bydd y trefniadau staffio

presennol yn Ysgol Bro Banw yn parhau i fod ar waith, ac nid yw'r cynnig yn gofyn am newidiadau i niferoedd staffio na chontractau cyflogaeth.

Mae'r prif oblygiadau staffio yn ymwneud â:

- Capasiti cyflenwi cyfrwng Cymraeg, yn enwedig ym maes Dysgu Sylfaen
- Dysgu proffesiynol a datblygu'r gweithlu i gefnogi mwy o ddefnydd o'r Gymraeg
- Lles a hyder y gweithlu yn ystod gweithredu fesul cam

Mae'r goblygiadau hyn wedi'u nodi'n gynnar a gellir mynd i'r afael â nhw trwy fesurau wedi'u cynllunio a chymesur.

Mae cyflwyno'r cynnig yn raddol yn caniatáu amser i:

- Datblygiad proffesiynol wedi'i dargedu ac uwchsgilio iaith, lle bo angen
- Cymorth gan rwydweithiau cyfrwng Cymraeg presennol a gwasanaethau cynghori Awdurdod Lleol
- Datblygiad gweithlu naturiol wedi'i alinio â rolau a chyfrifoldebau unigol

Mae'r cynnig yn gyson â dull strategol Sir Gaerfyrddin o gynllunio'r gweithlu, gan gynnwys yr amcanion a nodir yn y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) a'r Rhaglen Moderneiddio Addysg, sy'n cydnabod bod datblygu'r gweithlu yn hanfodol i welliant cynaliadwy.

Mae unrhyw effaith wahaniaethol bosibl ar staff, megis y tebygolrwydd bod effeithiau yn disgyn yn fwy ar staff benywaidd oherwydd proffil y gweithlu presennol, yn adlewyrchiad o ddemograffeg sector, yn hytrach na bwriad neu ddyluniad y cynnig.

	Bydd yr holl ystyriaethau staffio yn parhau i gael eu rheoli yn unol â pholisïau cydraddoldeb, cyflogaeth a lles. Yn gyffredinol, mae goblygiadau staffio yn cael eu hasesu fel risg isel, ar yr amod bod cymorth, cyfathrebu a dysgu proffesiynol priodol yn parhau i gael eu cynnig trwy gydol y gweithrediad.
4. Marchnata a'r Cyfryngau	Oes – mae goblygiadau cyfathrebu, marchnata a chyfryngau sy'n gofyn am reolaeth weithredol, ond mae'r rhain yn cael eu rhagweld a'u rheoli. Mae gan y cynnig y potensial i ddenu diddordeb y cyhoedd, rhanddeiliaid a'r cyfryngau, yn enwedig o ystyried y ffocws ar addysg cyfrwng Cymraeg, hunaniaeth gymunedol, a darpariaeth ysgolion. Felly, mae cyfathrebu clir, cyson a chywir yn hanfodol i sicrhau bod y cynnig yn cael ei ddeall a'i gyflwyno mewn modd cytbwys a ffeithiol. Mae ystyriaethau marchnata a'r cyfryngau allweddol yn cynnwys: • Sicrhau bod y cyfnod ymgynghori yn cael ei farchnata trwy wefan y Cyngor Sir a chyfrifon cyfryngau cymdeithasol a hysbyswyd yr holl randdeiliaid yn unol â hynny. • Rheoli canfyddiad a dealltwriaeth y cyhoedd o'r cynnig a'i natur raddol • Sicrhau eglurder ynghylch yr hyn sy'n newid ac nad yw'n newid, yn enwedig mewn perthynas â dewis rhieni a dysgwyr presennol • Ymateb yn briodol i unrhyw ymholiadau'r cyfryngau neu randdeiliaid yn ystod ac yn dilyn prosesau statudol Bydd y cynnig yn cael ei gefnogi gan gyhoeddi dogfen ymgynghori statudol a deunyddiau ategol, sy'n darparu gwybodaeth dryloyw a hygyrch i randdeiliaid. Mae hyn yn lleihau'r risg o gamwybodaeth ac effaith ar enw da.

	Bydd cyfathrebiadau sy'n ymwneud â'r cynnig: • Cael ei gydlynw trwy sianeli cyfathrebu sefydledig y Cyngor • Adlewyrchu negeseuon y Cyngor a'r Gwasanaeth Addysg y cytunwyd arnynt • Bod yn gywir, yn gyson, yn ddwyieithog ac yn gymesur • Cadw at ofynion statudol ac amserlenni gwneud penderfyniadau Nid oes angen gwariant marchnata ychwanegol neu ymgyrchoedd cyfryngau allanol o ganlyniad i'r cynnig. Bydd unrhyw weithgaredd cyfathrebu yn cael ei reoli o fewn adnoddau a phrotocolau presennol. Yn gyffredinol, mae'r goblygiadau marchnata a'r cyfryngau yn cael eu hasesu fel risg ganolig, ar yr amod bod cyfathrebu yn parhau i fod yn glir, yn gyson ac yn amserol, ac yn parhau i alinio â phrosesau statudol a safbwyntiau'r Cyngor y cytunwyd arnynt.
5. Trosedd ac Anhrefn	Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol. Nid yw'r cynnig yn arwain at unrhyw oblygiadau uniongyrchol sy'n ymwneud â throseddu, anhrefn neu ddiogelwch cymunedol. Nid yw'n cynnwys newidiadau i safle'r ysgol, oriau gweithredu, trefniadau mynediad, patrymau trafnidiaeth, neu ddefnydd cymunedol o gyfleusterau a allai gynyddu'r risg o droseddu neu ymddygiad gwrthgymdeithasol. Mae'r cynnig yn canolbwyntio ar ddarpariaeth iaith addysgol yn unig a bydd yn cael ei gyflwyno o fewn amgylchedd presennol yr ysgol, heb unrhyw gynnydd yn nifer y disgyblion, lefelau staffio, na mynediad cyhoeddus i'r safle. Felly, nid yw'n cyflwyno ffactorau risg newydd sy'n gysylltiedig â throsedd neu anhrefn. O ran effeithiau anuniongyrchol, gall y cynnig gyfrannu'n gadarnhaol trwy: • Cefnogi ymgysylltu, lles a chynhwysiant disgyblion • Cryfhau ethos ysgol cadarnhaol ac ymdeimlad o berthyn

	• Cefnogi cyrhaeddiad addysgol, sy'n gysylltiedig â gwell canlyniadau cymdeithasol hirdymor Bydd polisïau diogelu, ymddygiad a diogelwch cymunedol presennol yn parhau i fod yn eu lle ac heb eu heffeithio gan y cynnig. Bydd unrhyw faterion sy'n ymwneud ag ymddygiad neu les yn parhau i gael eu rheoli trwy weithdrefnau sefydledig ysgolion ac Awdurdod Lleol. Yn gyffredinol, mae'r cynnig yn cael ei asesu fel risg isel mewn perthynas â throseddu ac anhrefn, heb unrhyw lliniaru ychwanegol sydd ei angen y tu hwnt i'r trefniadau presennol.
--	---

Monitro:

Bydd canlyniadau sy'n deillio o'r cynnig yn cael eu monitro gan yr ysgol, gyda goruchwyliaeth gan yr awdurdod lleol drwy drefniadau llywodraethu addysg sefydledig, gan gynnwys monitro Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA).

Pan fo data meintiol sylfaenol ar gael, bydd hyn yn cael ei ddefnyddio i olrhain cynnydd dros amser i sicrhau bod yr effeithiau cadarnhaol a ragwelir yn cael eu gwireddu ac y gellir eu tystiolaethu.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg Diwygiad i'r Ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw, Rhydaman

Paratowyd gan: Cyngor Sir Caerfyrddin

1. Cyflwyniad a Phwrpas

Mae'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg hwn yn ystyried effeithiau tebygol y cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw, Rhydaman, ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar yr egwyddor o drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r Saesneg. Paratowyd yr asesiad yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) Llywodraeth Cymru 2026 (001/2026), Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015, Fframwaith Cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg Cyngor Sir Caerfyrddin, a chanllawiau a gyhoeddwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg.

2. Methodoleg a Sylfaen Dystiolaeth

Mae'r asesiad yn cael ei lywio gan y ddogfen ymgynghori statudol ar gyfer Ysgol Bro Banw; Adroddiad Arolygu Estyn (Ionawr 2024); Data Cymraeg Cyfrifiad 2021 ar gyfer Sir Gaerfyrddin ac ardal Rhydaman; Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA) 2022–2032; a pholisi perthnasol Llywodraeth Cymru gan gynnwys Cymraeg 2050 a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025.

3. Cyd-destun: Ysgol Bro Banw a'r Cynnig

Mae Ysgol Bro Banw yn ysgol gynradd gymunedol yn Rhydaman sy'n darparu addysg i ddisgyblion 3–11 oed gyda 419 o ddisgyblion ar y gofrestr (PLASC 2026). Ar hyn o bryd mae'r ysgol yn gweithredu model iaith gymysg, gyda'r mwyafrif o'r dosbarthiadau wedi'u categorio fel Prif Iaith - Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1), ochr yn ochr â dau ddosbarth Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3). Mae hyn yn darparu gwaelodlin yn erbyn y cynnydd arfaethedig yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn bwriadu gwneud **newid rheoledig** i'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw. Mae'r cynnig fel a ganlyn:

- **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin i Flwyddyn 2) yn dod yn Brif Iaith - Gymraeg (Categori 3)** ar gyfer pob disgybl.
- **O Flwyddyn 3 ymlaen**, byddai rhieni'n gallu dewis un o ddau lwybr:
 - **Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3)**, neu
 - **Dwy Iaith (Categori 2)**.

- Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno'n **raddol**, bob **blwyddyn**, gan ddechrau gyda'r Feithrin ym **mis Medi 2027**.
- **Byddai disgyblion sydd ar y gofrestr ar hyn o bryd** yn parhau â'u haddysg heb darfu, gan y byddai newidiadau yn berthnasol i grwpiau blwyddyn newydd yn unig wrth iddynt fynd i mewn i'r ysgol.
- Ni fyddai unrhyw newid i'r ddarpariaeth iaith a ddarperir gan y canolfannau arbenigol sydd wedi'u lleoli yn yr ysgol.

4. Asesiad Effaith y Gymraeg (Tabl 1)

Mae'r adran hon yn asesu'r cynnig yn erbyn Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1 2015), yn benodol y Safonau Llunio Polisïau (Safonau 88–93), Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (Safonau 1–83), a Safonau Gweithredol (Safonau 127–135).

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws yr effaith	Lliniaru Posibl / Mesurau i wella'r effaith gadarnhaol	Effaith derfynol (ar ôl lliniaru)
Defnydd anffurfiol o'r Gymraeg yn yr ysgol (cyfarchiad, arwyddion, arferion, cyfathrebu cyffredinol)	Bydd y cynnig yn cynyddu amlygiad cyson i'r Gymraeg o'r camau cynharaf trwy drochi'n llawn yn y Dysgu Sylfaen, gan gefnogi defnydd anffurfiol dyddiol trwy arferion, chwarae a rhyngweithio. Mae trochi cynnar a llwybrau iaith wedi'u diffinio yn cryfhau dilyniant a chysondeb yn natblygiad y Gymraeg.	Positif	Canllawiau modelu iaith clir; arwyddion amgylcheddol dwyieithog; cymorth staff parhaus. Dysgu proffesiynol wedi'i dargedu; gweithredu fesul cam; monitro trwy Gynllun Cyflawni.	Positif
Safonau a darpariaeth gyfredol y Gymraeg	Adroddiad Arolygu Estyn (Ionawr 2024) Er nad yw'r rhan fwyaf o ddisgyblion sy'n mynychu'r dosbarthiadau	Positif	Cynnal a datblygu disgwyliadau Cymraeg yr ysgol gyfan, gan sicrhau cyfleoedd cyson i glywed a defnyddio'r	Positif

	cyfrwng Cymraeg yn siarad yr iaith gartref, maent yn gwneud cynnydd cryf yn eu sgiliau Cymraeg yn ystod eu hamser yn yr ysgol. Fodd bynnag, mae sgiliau Cymraeg disgyblion mewn dosbarthiadau cyfrwng Saesneg wedi'u tanddatblygu. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion iau yn y dosbarthiadau cyfrwng Saesneg yn gwneud cynnydd priodol wrth ddefnyddio Cymraeg achlysurol, yn enwedig yn ystod sesiynau croeso bore. Maent yn ymateb yn briodol i awgrymiadau a chwestiynau cyfarwydd ac yn ymuno yn frwdfrydig gyda chaneuon a rhigymau. Wrth i ddisgyblion symud drwy'r ysgol, mae'r mwyafrif yn defnyddio ystod gyfyngedig o eirfa ac yn deall geiriau ac ymadroddion sylfaenol yn y dosbarth ac yn ystod gwersi Cymraeg. Fodd bynnag, ar y cyfan, nid yw disgyblion yn y dosbarthiadau cyfrwng Saesneg yn gwneud digon o gynnydd wrth ddysgu deall a siarad Cymraeg.	Gymraeg ar draws arferion dyddiol, addysgu a dysgu. Cefnogi staff drwy ddysgu proffesiynol parhaus i gryfhau hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg a darparu darpariaeth Gymraeg a dwyieithog yn unol â'r safonau cyfredol. Monitro ac adolygu'r ddarpariaeth Gymraeg drwy hunanwerthuso a chynllunio gwella ysgolion, gan sicrhau aliniad â'r disgwyliadau statudol. Hyrwyddo'r defnydd cyson o'r Gymraeg ochr yn ochr â'r Saesneg mewn arwyddion, cyfathrebu ac amgylcheddau dysgu, gan atgyfnerthu statws a gwelededd cyfartal. Sicrhau bod darpariaeth Gymraeg yn parhau i fod yn gynhwysol ac yn hygyrch i bob dysgwr, gyda gwahaniaethu a chefnogaeth	
--	---	--	--

	Awdurdod Lleol: Er mai ychydig iawn o ddisgyblion sy'n siarad Cymraeg gartref, mae'r mwyafrif o ddisgyblion yn gwneud cynnydd cryf yn eu sgiliau siarad Cymraeg dros amser. Mae perthnasoedd cadarnhaol rhwng staff a disgyblion yn cyfrannu at agweddau cadarnhaol tuag at gyfathrebu llafar ac at ddysgu yn gyffredinol. Mae'r ysgol yn rhoi pwyslais cryf ar ddatblygu ymwybyddiaeth disgyblion o'u cynefin, eu hardal leol, treftadaeth Cymru a'r byd ehangach. Mae'r cwricwlwm ymholiadau arloesol yn cefnogi dysgu dwfn am hanes, diwylliant a hunaniaeth Cymru. Mae'r disgyblion yn datblygu dealltwriaeth gadarn o Gymru fel gwlad.. Mae profiadau dysgu cyfoethog yn galluogi disgyblion i gysylltu eu dysgu â'u cymuned leol a'u cyd-		briodol lle bo angen.	
--	---	--	------------------------------	--

	destunau bywyd go iawn. Mae athrawon yn ystyried syniadau a diddordebau disgyblion yn llwyddiannus wrth gynllunio profiadau dysgu, datblygu eu dealltwriaeth o hanes, treftadaeth ddiwylliannol ac ieithyddol, ac amrywiaeth eu cymuned leol, Cymru a'r byd. Mae disgyblion yn dangos balchder yn eu hysgol a'u cymuned, ac yn dangos ymdeimlad cryf o berthyn. Mae'r uchod yn tynnu sylw at fwch sylfaenol mesuradwy mewn canlyniadau Cymraeg rhwng darpariaeth Saesneg yn bennaf, Cymraeg yn rhannol a darpariaeth Gymraeg yn bennaf, y mae'r cynnig yn ceisio mynd i'r afael ag ef.			
Cyfleoedd ar ôl ysgol a chyfoethogi (cyfrwng Cymraeg/dwyieithog)	Dywed Ysgol Bro Banw ei bod yn darparu ystod o gyfleoedd allgyrsiol i ddisgyblion ar draws y ffryd Cymraeg a Saesneg. Mae'r gweithgareddau'n cynnwys clybiau	Positif	Defnyddiwch weithgareddau ar ôl ysgol a gweithgareddau cyfoethogi i ddarparu cyd-destunau dyls, pleserus ar gyfer defnyddio'r Gymraeg, gan gefnogi defnydd	Positif

	chwaraeon a chyfleoedd cyfoethogi, sy'n amrywio bob tymor mewn ymateb i lais disgyblion ac arbenigedd staff. Mae'r ddarpariaeth ddiweddar wedi cynnwys pêl-droed, pêl-rwyd, rygbi, clwb garddio, clwb ymwybyddiaeth ofalgar, clwb chwaraeon, Clwb Cymraeg, celfyddydau creadigol a gweithgareddau digidol. Mae'r ysgol yn cymryd rhan mewn cystadlaethau chwaraeon rhyng-ysgol a digwyddiadau clwstwr trwy gydol y flwyddyn academaidd. Mae cydweithio yn digwydd gydag ysgolion uwchradd lleol ac asiantaethau allanol, gan gynnwys y Scarlets ac Actif, er mwyn ehangu'r ystod o gyfleoedd sydd ar gael i ddysgwyr. Mae darparwr gofal plant allanol, Andy Pandys, yn darparu darpariaeth ar ôl ysgol tan 5:30pm bob dydd o'r safle		iaith anffurfiol y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth. Cynyddu argaeledd clybiau, gweithgareddau a digwyddiadau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, er mwyn ehangu cyfleoedd i ddysgwyr. Gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau fel yr Urdd, Menter Iaith a darparwyr lleol i gyfoethogi'r ddarpariaeth allgyrsiol drwy gyfrwng y Gymraeg. Hyrwyddo gweithgareddau cyfoethogi cyfrwng Cymraeg a dwyieithog i ddisgyblion a theuluoedd i annog cyfranogiad ac ymgysylltiad parhaus. Sicrhau bod cyfleoedd ar ôl ysgol a chyfoethogi yn gynhwysol ac yn hygyrch i bob dysgwr, gan gynnwys y rhai sydd ag anghenion dysgu ychwanegol, trwy gynllunio a chymorth priodol.	
--	--	--	--	--

	Babanod. Mae'r ddarpariaeth hon yn hygyrch i bob disgybl ar draws Ysgol Bro Banw ac yn cynnig cyfleoedd ychwanegol ar gyfer gofal plant, chwarae a datblygiad cymdeithasol y tu hwnt i'r diwrnod ysgol.			
Cyfleoedd cymunedol (cymorth i rieni/gwarcheidwaid a'r gymuned ehangach)	Mae'r cynnig yn cefnogi mwy o hyder teuluoedd a defnydd cymunedol o'r Gymraeg mewn maes o fregusrwydd ieithyddol. Mae Ysgol Bro Banw yn gweithredu fel ysgol ddwyiaith, gyda hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y gymuned ehangach yn cael ei nodi fel blaenoriaeth. Darperir cyfleoedd dwyieithog i rieni a'r gymuned ehangach. Drwy fenter Box Bwyd a ariennir gan Lywodraeth Cymru, mae aelod llawn amser o staff yn cefnogi teuluoedd gyda lles ac ymgysylltu â'r gymuned. Mae'r ddarpariaeth yn cynnwys boreau coffi dwyieithog, sesiynau coginio ac uwchsgilio, cymorth banc bwyd a	Positif	Darparu sesiynau Cymraeg i'r Teulu. Darparu gwybodaeth ddwyieithog, arweiniad a chyfleoedd ymgysylltu i rieni a gwarcheidwaid, gan gefnogi hyder wrth ddeall a chefnogi addysg Gymraeg. Cynnig cyfleoedd ar gyfer ymgysylltu â'r teulu a'r gymuned drwy'r Gymraeg, gan gynnwys sesiynau gwybodaeth, gweithdai neu ddigwyddiadau anffurfiol lle bo hynny'n briodol. Gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau cymunedol lleol, Menter Iaith, yr Urdd a gwasanaethau cymorth i ymestyn cyfleoedd Cymraeg y tu	Positif

	chyfleoedd ymgysylltu â theuluoedd ehangach. Mae'r iaith Gymraeg a hunaniaeth Gymraeg yn cael eu hyrwyddo'n gyson ar draws bywyd ysgol, gydag anogaeth i ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau ffurfiol ac anffurfiol.		hwnt i'r lleoliad ysgol. Hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg mewn gweithgareddau a chyfathrebu sy'n wynebu'r gymuned, gan atgyfnerthu ei gwelededd fel iaith fyw o fewn y gymuned. Sicrhau bod cyfleoedd ymgysylltu â'r gymuned yn gynhwysol ac yn hygyrch, gan alluogi teuluoedd o bob cefndir i gymryd rhan ac ymgysylltu'n gadarnhaol â'r Gymraeg.	
Cefnogaeth i gyfranogiad diwylliannol Cymru (Urdd, Mentrau Iaith, eisteddfodau, treftadaeth)	Ar hyn o bryd mae'r ysgol yn dal Gwobr Efydd Siarter Iaith ac mae'n gweithio tuag at ennill y Wobr Arian o fewn y flwyddyn academaidd bresennol. Mae Ysgol Bro Banw yn nodi bod treftadaeth, hunaniaeth a 'Cynefin' Cymru yn rhan annatod o'r cwricwlwm. Mae disgyblion wedi ymgymryd ag ymholiadau ysgol gyfan sy'n canolbwyntio ar	Positif	Cryfhau a ffurfioli partneriaethau gyda'r Urdd, Menter Iaith Lleol a sefydliadau diwylliannol Cymraeg i gynyddu cyfleoedd i gymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol cyfrwng Cymraeg. Ymgorffori diwylliant, treftadaeth a hunaniaeth Gymreig yn gyson ar draws y cwricwlwm a bywyd ysgol	Positif

	chwedlau a chwedlau Cymru, gyda dysgu yn gysylltiedig yn rheolaidd â hanes, diwylliant a threftadaeth leol. Cynhelir Eisteddfod flynyddol, sy'n rhoi cyfleoedd i ddathlu diwylliant, cerddoriaeth, barddoniaeth a pherfformiad Cymru. Mae'r disgyblion yn cymryd rhan mewn cystadlaethau chwaraeon yr Urdd yn flynyddol ac yn cymryd rhan mewn cystadlaethau celfyddydau perfformio Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd bob yn ail flwyddyn.		ehangach, gan gynnwys drwy Eisteddfodau, dathliadau a phrosiectau treftadaeth leol. Hyrwyddo cyfleoedd diwylliannol Cymraeg i ddisgyblion a theuluoedd yn weithredol, gan ddarparu gwybodaeth glir ac anogaeth i wneud y mwyaf o ymgysylltiad. Sicrhau bod gweithgareddau diwylliannol Cymraeg yn gynhwysol ac yn hygyrch i bob dysgwr, gan gynnwys y rhai sydd ag anghenion dysgu ychwanegol, trwy addasu a chymorth priodol. Defnyddio digwyddiadau a pherfformiadau ysgol fel cyfleoedd dilys i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol a magu hyder y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth.	
--	--	--	---	--

Aliniad â CSCA a Chod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru	Mae'r cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw yn cefnogi'n gryf nodau a chanlyniadau Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin 2022–2032. Drwy gyflwyno trochi Cymraeg llawn (Categori 3) yn y cyfnod Dysgu Sylfaen, mae'r cynnig yn cyd-fynd yn uniongyrchol â Deilliannau 1 a 2 CSCA, gan gynyddu nifer y disgyblion sy'n derbyn addysg cyfrwng Cymraeg ar y cam cynharaf a mwyaf effeithiol ar gyfer caffael iaith. Mae cyflwyno llwybrau dilyniant wedi'u diffinio'n glir o Flwyddyn 3 ymlaen, Prif iaith - Cymraeg (Categori 3) a Dwy iaith (Categori 2), yn cefnogi Deiliant 3 CSCA drwy gryfhau parhad a dilyniant mewn sgiliau Cymraeg wrth i ddysgwyr symud trwy eu haddysg. Mae'r model strwythuredig hwn yn darparu eglurder i deuluoedd wrth gynnal uchelgais ar gyfer canlyniadau dwyieithog.	Positif	Datblygu a gweithredu fframwaith trochi Cymraeg strwythuredig ar gyfer Dysgu Sylfaen, gan gynnwys arferion llafaredd, patrymau iaith a dilyniant geirfa gyson. Darparu dysgu proffesiynol wedi'i dargedu i staff ar addysgeg trochi a chaffael iaith. Defnyddio dulliau sy'n seiliedig ar chwarae, gweledol a phrofiad i atgyfnerthu'r defnydd o'r Gymraeg ar draws arferion dyddiol. Cyflwyno cynllun datblygu'r gweithlu fesul cam i gynyddu hyder a chymhwysedd yn y Gymraeg, yn cyd-fynd â chyflymder gweithredu. Sicrhau bod trochi a darpariaeth ddwyieithog yn cael ei ddarparu trwy ddulliau cynhwysol, hygyrch, gan gynnwys cymorth gweledol, modelu ac ailadrodd.	Positif
---	--	----------------	--	----------------

	Mewn ardal fel Rhydaman, lle mae data Cyfrifiad 2021 yn tynnu sylw at fregusrwydd ieithyddol ymhlith plant a phobl ifanc, mae'r cynnig yn chwarae rhan bwysig wrth fynd i'r afael â Deilliant 5 CSCA drwy greu cyfleoedd mwy cyson ac ystyrlon i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg yn ffurfiol ac yn anffurfiol. Mae trochi cynnar, ynghyd â mwy o amlygiad i'r Gymraeg yn yr ysgol gyfan, yn cefnogi agweddau cadarnhaol tuag at yr iaith ac yn annog ei defnydd y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth. Mae gweithredu'r cynnig yn raddol hefyd yn cefnogi Deilliannau 6 a 7 CSCA drwy alluogi darpariaeth gynhwysol i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol a chaniatáu amser i adeiladu gallu'r gweithlu drwy ddysgu proffesiynol a datblygu staff. Ar y cyfan, mae'r cynnig yn cynrychioli cyfraniad cynlluniedig, cymesur a chynaliadwy at gyflawni'r CSCA, gan gefnogi'r uchelgais hirdymor o gynyddu		Darparu cymorth a monitro wedi'i dargedu i ddysgwyr sydd ag ADY i sicrhau bod datblygiad y Gymraeg yn cael ei gefnogi'n briodol. Cynnig sesiynau ymgysylltu Cymraeg i'r teulu i gynyddu hyder a defnydd o'r Gymraeg y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth. Gweithio mewn partneriaeth â Menter Iaith, yr Urdd a darparwyr cymunedol i ymestyn cyfleoedd ar gyfer defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg.
--	--	--	--

	nifer y siaradwyr Cymraeg hyderus a chryfhau'r Gymraeg fel iaith gymunedol fyw yn Sir Gaerfyrddin.			
Trin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r Saesneg Mae'r gofyniad hwn yn cyd-fynd yn uniongyrchol â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (Safonau 1–83), sy'n ei gwneud yn ofynnol bod yr holl wasanaethau a chyfathrebiadau sy'n wynebu'r cyhoedd ar gael yn Gymraeg a Saesneg i safon gyfartal.	Mae'r cynnig yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, yn unol â Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015, yn enwedig y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (Safonau 1–83). Bydd yr holl wasanaethau, cyfathrebu ac ymgysylltu sy'n gysylltiedig â'r cynnig ar gael yn Gymraeg a Saesneg i safon gyfartal, gan gynnwys deunyddiau ymgynghori a gwybodaeth i rieni a gwarcheidwaid. Bydd yr Awdurdod Lleol a'r ysgol yn parhau i ddarparu ymatebion yn yr iaith ddewisol ac yn hyrwyddo'n weithredol welededd a defnydd o'r Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau.	Positif	Darparu fersiwn o'r ddogfen ymgynghori sy'n glir, yn hygyrch ac yn briodol i'w hoedran, gan gefnogi plant a phobl ifanc i ddeall y cynnig mewn ffordd ystyrlon. Sicrhau bod y fersiwn sy'n addas i blant ar gael yn Gymraeg a Saesneg, gan drin y ddwy iaith yn gyfartal a chefnogi dewisiadau iaith disgyblion. Defnyddiwch iaith syml, delweddau a chyd-destunau cyfarwydd i annog ymgysylltu a galluogi dysgwyr i fynegi eu barn yn hyderus. Hwyluso cyfleoedd i ddisgyblion drafod y cynnig yn Gymraeg, gan gefnogi'r defnydd o'r Gymraeg mewn prosesau cyfranogol a democrataidd. Ymgorffori adborth a gasglwyd gan	Positif

			blant a phobl ifanc yn y broses ymgynghori, gan sicrhau bod eu barn yn cael eu hystyried yn briodol.	
--	--	--	--	--

5. Safonau'r Gymraeg (Tabl 2)

Mae'r asesiad hwn yn ystyried effaith y cynnig yn erbyn Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1 2015), gan gynnwys y Safonau Llunio Polisi (88–93), y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (1–83), a'r Safonau Gweithredol (127–135).

Gofyniad	A yw'r cynnig yn effeithio ar y Safonau hyn?	Pa dystiolaeth sydd wedi'i defnyddio i gefnogi'r farn hon?	Effeithiau cadarnhaol/negyddol
Cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg	Ydy – effaith gadarnhaol. Mae'r cynnig yn cynyddu cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg drwy gryfhau'r trochi cynnar, darparu llwybrau dilyniant clir, a chreu cyfleoedd cyson i ddefnyddio'r Gymraeg o fewn y cwriclewm a thrwy weithgareddau ehangach ysgol a chymunedol.	Y ddogfen ymgynghori statudol ar gyfer Ysgol Bro Banw, gan gynnwys y model iaith arfaethedig Categori 3 / Categori 2 a'r gweithrediad fesul cam. Adroddiad Arolygu Estyn (Ionawr 2024), sy'n tynnu sylw at amrywiaeth yng nghanlyniadau'r Gymraeg ac yn cefnogi'r angen am ddarpariaeth Gymraeg gynnar fwy cyson. Data iaith Gymraeg Cyfrifiad 2021 ar gyfer Sir Gaerfyrddin ac	Positif: Mae'r cynnig yn cynyddu cyfleoedd i ddysgwyr gaffael a defnyddio'r Gymraeg drwy drochi cynnar a llwybrau dilyniant clir, gan gefnogi defnydd mwy cyson o'r Gymraeg ar draws cyd-destunau dysgu, cymdeithasol a chymunedol. Negyddol: Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru. Mae unrhyw heriau tymor byr posibl sy'n gysylltiedig â throsglwyddo yn cael eu lliniaru trwy weithredu fesul cam, cyfathrebu clir â theuluoedd a

		ardal Rhydaman, sy'n nodi bregusrwydd ieithyddol ymhlith plant a phobl ifanc. Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA) 2022–2032, Mae'r dystiolaeth a ddefnyddir i gefnogi'r farn hon yn cynnwys dogfennau polisi strategol cenedlaethol a lleol perthnasol, yn enwedig Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA) 2022–2032, yn enwedig canlyniadau sy'n ymwneud â throchi cynnar, dilyniant, a mwy o ddefnydd o'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau. Polisi ac ymchwil Llywodraeth Cymru ar drochi iaith gynnar, gan gynnwys tystiolaeth sy'n sail <i>i Gymraeg 2050</i> a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025.	chefnogaeth barhaus i ddysgwyr a staff.
--	--	--	--

Trin y Gymraeg ddim llai ffafriol na Saesneg	Ydy – effaith gadarnhaol. Mae'r cynnig yn ymgysylltu'n uniongyrchol â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau drwy sicrhau bod y Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal ym mhob gwasanaeth, cyfathrebu ac ymgysylltu sy'n wynebu'r cyhoedd sy'n ymwneud â'r cynnig, a thrwy hynny atgyfnerthu cydraddoldeb ieithyddol a chydymffurfio â gofynion statudol.	Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015; dogfennaeth ymgynghori ddwyieithog; a sefydlu trefniadau cydymffurfio â Safonau Cymreig Awdurdod Lleol. <i>(Safonau Llunio Polisi 88–93)</i>	Positif: Mae'r cynnig yn atgyfnerthu'r egwyddor o gydraddoldeb ieithyddol drwy sicrhau bod y Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal ym mhob gwasanaeth, cyfathrebu ac ymgysylltu â'r cyhoedd, yn unol â Safonau'r Gymraeg. Negyddol: Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru. Mae'r cynnig yn cynnal ac yn cryfhau'r trefniadau presennol ar gyfer darparu gwasanaethau dwyieithog, gan liniaru unrhyw risg o driniaeth anghyfartal rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.
Safonau Llunio Polisiâu – ystyriaeth ddyledus i'r Gymraeg	Ydy – effaith gadarnhaol. Mae'r cynnig yn cael effaith uniongyrchol ar y Safonau Llunio Polisiâu drwy ystyried yn benodol yr effaith ar y Gymraeg, asesu cyfleoedd i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg, a nodi mesurau lliniaru i wella canlyniadau cadarnhaol.	Mae'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg hwn, sydd wedi'i gwblhau yng nghyfnod y cynnig ac sy'n nodi effeithiau, mesurau lliniaru a chyfleoedd i wella'r defnydd o'r Gymraeg. Y ddogfen ymgynghori statudol ar gyfer Ysgol Bro Banw, sy'n ystyried effaith y cynnig ar	Positif: Mae'r cynnig wedi'i ddatblygu gan roi sylw penodol i'r Gymraeg, gyda chefnogaeth Asesiad Effaith ar y Gymraeg sy'n nodi effeithiau, mesurau lliniaru a chyfleoedd i wella'r defnydd o'r Gymraeg, yn unol â gofynion statudol. Negyddol: Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru.

	Mae'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg hwn yn dangos bod sylw dyledus wedi'i roi i'r Gymraeg yn unol â Safonau Lluo Polisi 88–93, gan gynnwys ystyriaeth benodol o sut mae'r cynnig yn effeithio ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg a'r egwyddor o drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r Saesneg.	y Gymraeg ac sy'n cynnwys trefniadau ymgysylltu dwyieithog. Aliniad â Chod Trefniadaeth Ysgolion (Cymru) 2026, sy'n gofyn am ystyriaeth benodol o'r Gymraeg wrth ddatblygu cynigion addysg. Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin 2022–2032, sy'n darparu'r fframwaith strategol sy'n llywio'r cynnig. Polisi Llywodraeth Cymru, gan gynnwys <i>Cymraeg 2050</i> a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sy'n sail i'r disgwyliadau ar gyfer cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg.	Mae ystyried effeithiau'r Gymraeg yn gynnar yn lliniaru'r risg o effeithiau andwyol anfwriadol.
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau – gwasanaethau sy'n wynebu'r cyhoedd yn Gymraeg	Ydy – effaith gadarnhaol. Mae'r cynnig yn ymwneud yn uniongyrchol â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau drwy sicrhau bod yr holl	Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015, yn enwedig y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (Safonau 1–83),	Positif: Mae'r cynnig yn cynnal ac yn atgyfnerthu cydymffurfiaeth â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau drwy sicrhau bod yr holl wasanaethau,

	wasanaethau, cyfathrebu ac ymgysylltu sy'n wynebu'r cyhoedd sy'n gysylltiedig â'r cynnig yn cael eu darparu yn Gymraeg a Saesneg i safon gyfartal, gan atgyfnerthu cydymffurfiaeth a chynnal cydraddoldeb ieithyddol. Bydd yr holl drefniadau ymgynghori a chyfathrebu yn parhau i gydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (Safonau 1–83), gan sicrhau bod gwasanaethau Cymraeg yn cael eu darparu i safon gyfartal ac nad ydynt yn cael eu lleihau o ganlyniad i'r cynnig.	sy'n gosod gofynion statudol ar gyfer darparu gwasanaethau sy'n wynebu'r cyhoedd yn y Gymraeg a'r Saesneg i safon gyfartal. Dogfen ymgynghori statudol Ysgol Bro Banw, sy'n cadarnhau bod yr holl ddeunyddiau ymgynghori, gweithgareddau cyfathrebu ac ymgysylltu yn cael eu darparu yn ddwyieithog. Trefniadau cydymffurfio Safonau'r Gymraeg sefydledig Cyngor Sir Caerfyrddin, gan gynnwys gohebiaeth ddwyieithog, cyhoeddiadau ac arferion ymgysylltu â'r cyhoedd.	gweithgareddau cyfathrebu ac ymgysylltu sy'n wynebu'r cyhoedd yn cael eu darparu yn Gymraeg a Saesneg i safon gyfartal, gan gefnogi cydraddoldeb a hygyrchedd ieithyddol. Negyddol: Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru. Mae trefniadau darparu gwasanaethau dwyieithog yn cael eu gwella, ac ni ragwelir unrhyw ostyngiad yn y ddarpariaeth Gymraeg.
Safonau Gweithredol – defnydd mewnol o'r Gymraeg gan staff	Ydy – effaith gadarnhaol. Mae'r cynnig yn cefnogi'r Safonau Gweithredol drwy gryfhau cyfleoedd i staff ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rolau proffesiynol, yn enwedig drwy	Gwybodaeth am y gweithlu ac arferion cyfredol yn Ysgol Bro Banw, sy'n nodi sgiliau Cymraeg presennol ymhlith rhai staff a'r sgôp i gryfhau'r defnydd drwy ddysgu proffesiynol.	Positif: Mae'r cynnig yn cefnogi mwy o ddefnydd mewnol o'r Gymraeg gan staff drwy ehangu'r ddarpariaeth Gymraeg a dwyieithog, gyda chefnogaeth gweithredu fesul cam a dysgu proffesiynol wedi'i dargedu, a

	fwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, dysgu proffesiynol wedi'i dargedu a datblygu capasiti'r gweithlu yn raddol.	Y model gweithredu fesul cam a nodir yn y ddogfen ymgynghori statudol, sy'n galluogi datblygu hyder a gallu staff yn raddol i ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau proffesiynol. Trefniadau datblygu'r gweithlu Cyngor Sir Caerfyrddin, gan gynnwys mynediad at hyfforddiant Cymraeg a dysgu proffesiynol yn unol â'r Safonau Gweithredol (Safonau 127–135). Aliniad â Chynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin 2022–2032, yn enwedig canlyniadau sy'n ymwneud â chryfhau'r gweithlu cyfrwng Cymraeg a defnydd mewnol o'r Gymraeg.	thrwy hynny gryfhau cydymffurfiaeth â'r Safonau Gweithredol. Negyddol: Ni nodwyd unrhyw effaith andwyol sylweddol, yn amodol ar liniaru. Mae unrhyw bwysau posibl sy'n gysylltiedig â mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn cael eu lliniaru drwy weithredu'n raddol, cynllunio'r gweithlu a mynediad at ddatblygiad proffesiynol.
--	--	--	--

6. Cyd-destun leithyddol Cymunedol

Mae data Cyfrifiad 2021 yn dangos gostyngiad yn y defnydd o'r Gymraeg ar draws Sir

Gaerfyrddin, gyda phwysau nodedig mewn trefi trefol ac ôl-ddiwydiannol fel Rhydaman. Er bod Sir Gaerfyrddin yn cadw cyfran gymharol uchel o siaradwyr Cymraeg yn gyffredinol, mae'r gyfran ymhlith grwpiau oedran iau wedi gostwng, gan dynnu sylw at bwysigrwydd trochi cynnar a chryfhau llwybrau iaith Gymraeg mewn ysgolion sy'n gwasanaethu'r cymunedau hyn.

Proffil ieithyddol Rhydaman a'r ardaloedd cyfagos

Mae Rhydaman yn rhan o Sir Gaerfyrddin sydd wedi profi dirywiad mesuradwy mewn gallu Cymraeg yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae data Cyfrifiad 2021 yn dangos bod Sir Gaerfyrddin wedi cofnodi'r gostyngiad pwynt canran mwyaf ymhlith siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, gan ostwng o 43.9% yn 2011 i 39.9% yn 2021, gyda'r gostyngiadau mwyaf sylweddol yn amlwg ymhlith plant a phobl ifanc. Mae'r tueddiadau hyn yn fwyfwy amlwg mewn trefi fel Rhydaman, lle mae cymunedau Cymraeg hanesyddol bellach yn wynebu mwy o bwysau ieithyddol oherwydd newid cymdeithasol, economaidd a demograffig.

Er bod Rhydaman yn cadw cryfderau diwylliannol ac ieithyddol, mae'r defnydd o'r Gymraeg mewn lleoliadau cartref a chymunedol yn llai cyson nag mewn ardaloedd gwledig cyfagos. Mae cymunedau trefol ac ôl-ddiwydiannol yn ardal Rhydaman yn dangos lefelau is o drosglwyddiad Cymraeg rhwng cenedlaethau, gan gynyddu pwysigrwydd ysgolion fel prif ysgogwyr caffael, defnydd a gwelededd y Gymraeg. Mae'r bregusrwydd ieithyddol hwn yn atgyfnerthu'r angen am ddarpariaeth Gymraeg strwythuredig, hygyrch ac o ansawdd uchel sy'n creu cyfleoedd rheolaidd ac ystyrlon i blant a theuluoedd ymgysylltu â'r Gymraeg mewn cyd-destunau bob dydd.

Yn y cyd-destun hwn, mae Ysgol Bro Banw yn chwarae rhan hanfodol wrth gefnogi dwyieithrwydd a meithrin agweddau cadarnhaol tuag at y Gymraeg yng nghymuned Rhydaman. Mae cryfhau trochi cynnar yn y Gymraeg a darparu llwybrau dilyniant clir yn galluogi'r ysgol i weithredu fel dylanwad sefydlogi mewn ardal lle na ellir tybio defnydd o'r Gymraeg y tu allan i amgylchedd yr ysgol. Mae'r cynnig yn rhoi cyfle i ymgorffori'r Gymraeg yn gyson ar draws profiad yr ysgol, gan gefnogi dysgwyr i fagu hyder a rhuglder waeth beth fo'u cefndir iaith gartref.

Mae dadansoddiad o ddata Cyfrifiad 2021 ar lefel ward ac Ardal Uwch-Allbwn Is (ACEHI) yn dangos amrywiad sylweddol yng ngallu iaith Gymraeg ar draws Sir Gaerfyrddin, gydag ACEHI trefi fel arfer yn cofnodi cyfraddau is o siaradwyr Cymraeg na chymunedau gwledig cyfagos. Mae'r patrwm hwn yn amlwg mewn rhannau o ardal Rhydaman ac mae'n adlewyrchu tueddiadau ehangach a nodwyd gan Brosiect BRO, sy'n tynnu sylw at fregusrwydd y Gymraeg mewn cymunedau mwy poblog neu dan bwysau economaidd-gymdeithasol.

Gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth hon yn dangos bod yr amgylchedd ieithyddol yn Rhydaman a'r cyffiniau yn gofyn am ymyrraeth weithredol a pharhaus i gynnal a chryfhau cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg. Felly, mae gan y cynnig rôl bwysig wrth atgyfnerthu'r Gymraeg fel iaith fyw o fewn yr ysgol, cefnogi teuluoedd a chyfrannu at wydnwch hirdymor y Gymraeg yng nghymuned ehangach Rhydaman, yn unol ag amcanion CSCA a *Cymraeg 2050 Sir Gaerfyrddin*.

7. Risgiau a Lliniaru

Risg	Lliniaru
Gwrthwynebiad neu bryder gan rai rhieni/gwarcheidwaid ynghylch newidiadau i ddarpariaeth iaith yr ysgol.	Cyfathrebu clir, amserol a dwyieithog sy'n amlinellu rhesymeg, sylfaen dystiolaeth a manteision y cynnig; gweithredu fesul cam i leihau aflonyddwch; cyfleoedd ar gyfer ymgysylltu a deialog gyda rhieni/gwarcheidwaid; sicrwydd ynghylch cefnogaeth barhaus i ddysgwyr a dewis llwybr iaith o Flwyddyn 3.
Gall ymgysylltu â'r gymuned a'r teulu mewn gweithgareddau Cymraeg fod yn amrywiol.	Cyd-ddylunio cyfleoedd ymgysylltu â rhieni a gwarcheidwaid; cynnig amseroedd hyblyg a fformatau hygyrch; gweithio mewn partneriaeth â Menter Iaith, yr Urdd a darparwyr cymunedol i gynyddu cyfranogiad.
Hyder a gallu staff i ddarparu mwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.	Gweithredu rhaglen datblygu'r gweithlu fesul cam, gan gynnwys dysgu proffesiynol wedi'i dargedu, mentora a chynllunio recriwtio i gryfhau capasiti dros amser.
Hygyrchedd i ddysgwyr sydd ag anghenion dysgu ychwanegol o fewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg.	Sicrhau dulliau addysgu cynhwysol, gwahaniaethu priodol a chymorth wedi'i dargedu; addasu cyflenwad cyfrwng Cymraeg i ddiwallu anghenion unigol, gyda monitro a chydweithrediad parhaus â gwasanaethau ADY.
Canfyddiad y gall trochi Cymraeg cynnar anafanteisio datblygiad iaith Saesneg disgyblion.	Darparu gwybodaeth glir, sy'n seiliedig ar dystiolaeth i rieni/gwarcheidwaid ar ganlyniadau dwyieithog a throchi; atgyfnerthu bod Saesneg yn parhau i fod yn rhan statudol o'r cwricwlwm; Monitro cynnydd yn y ddwy iaith trwy asesu a gwiriadau lles.
Llai o ddefnydd o'r Gymraeg y tu hwnt i amgylchedd yr ysgol oherwydd amlygiad cyfyngedig i'r gymuned.	Cryfhau cysylltiadau â sefydliadau cymunedol (Menter Iaith, Yr Urdd, CFfl); hyrwyddo cyfoethogi'r Gymraeg a chyfleoedd ymgysylltu â theuluoedd; creu cyfleoedd rheolaidd, dilys i ddisgyblion a theuluoedd ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol.

Camddealltwriaeth o gategoriâu iaith a llwybrau dilyniant ymhlith rhieni/gwarcheidwaid.	Darparu esboniadau clir, dwyieithog o ddarpariaeth Categori 3 a Chategori 2, a chyfleoedd i drafod yn ystod cyfnodau ymgynghori a pontio.
Defnydd cyfyngedig o gymorth Cymraeg gan deuluoedd sydd heb hyder yn y Gymraeg.	Cynnig gweithgareddau ymgysylltu teuluol hygyrch, cefnogol; hyrwyddo cyfleoedd anffurfiol a di-feirniadol i ymgysylltu â'r Gymraeg; cyfeiriad at gymorth lleol fel darpariaeth Menter Iaith.

8. Monitro a Gwerthuso

Bydd camau lliniaru a nodir yn yr asesiad hwn yn cael eu monitro drwy brosesau gwella Awdurdod Lleol ac ysgolion sefydledig ac adborth ymgynghori, gydag addasiadau yn cael eu gwneud lle bo angen i wneud y mwyaf o'r effaith gadarnhaol ar y Gymraeg.

Bydd monitro parhaus yn sicrhau cydymffurfiaeth barhaus â Safonau'r Gymraeg, gan gynnwys y Safonau Llundio Polisïau (88–93), y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (1–83) a'r Safonau Cyflenwi Gweithredol (127-135), gyda chamau cywiro wedi'u cymryd lle bo angen.

9. Mekanweithiau gwella parhaus:

Mae'r cynnig hwn yn dangos sylw dyledus clir i Gôd Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru a Safonau'r Gymraeg, a bydd yr awdurdod lleol yn monitro canlyniadau'r Gymraeg drwy gydol dylunio, adeiladu a gweithredu, gan adolygu tystiolaeth yn flynyddol a mireinio camau gweithredu fel nad yw'r Gymraeg yn cael ei hyrwyddo'n gyson a'i thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

10. Casgliad a Chrynodeb

Asesir bod y cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw yn cael effaith gadarnhaol gyffredinol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r trawsnewidiad graddol i drochi cynnar a llwybrau iaith wedi'u diffinio'n glir yn darparu ymateb cadarn, seiliedig ar dystiolaeth i fregusrwydd ieithyddol yn Rhydaman ac yn cefnogi canlyniadau dwyieithog hirdymor i ddysgwyr.

Felly, ystyrir bod y cynnig yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, gan gynnwys gofynion **Safonau Llundio Polisïau 88–93** a **Safonau Cyflenwi Gwasanaethau 1–83**, yn amodol ar y mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro a amlinellir uchod.

Bydd yr asesiad hwn yn cael ei adolygu ar gamau allweddol y broses statudol, gan gynnwys ar ôl ymgynghori a chyn penderfynu, i sicrhau bod unrhyw faterion neu adborth sy'n dod i'r amlwg yn cael eu hystyried yn llawn.